

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร การได้รับความรู้เรื่องเพศจากผู้ปกครอง และสภาพแวดล้อมของสถาบัน กับการรับรู้พฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัยของนักศึกษาพยาบาล สถาบันการศึกษาพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาคำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปเป็นเนื้อหาสาระสำคัญเพื่อเป็นพื้นฐานการวิจัยเสนอเป็นลำดับ ดังนี้

1. พัฒนาการและพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น
  - 1.1 พัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น
  - 1.2 พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น
2. แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้
3. พฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัย
  - 3.1 การวางตัวในกลุ่มเพื่อน
  - 3.2 การดำเนินชีวิตที่ปลอดภัยเกี่ยวกับเรื่องเพศ
  - 3.3 การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย
4. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารและพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร
  - 4.1 ประเภทของการสื่อสาร
  - 4.2 ผู้รับการสื่อสาร
  - 4.3 ผลของการสื่อสารต่อบุคคล
5. แนวคิดเกี่ยวกับการได้รับความรู้เรื่องเพศจากผู้ปกครอง
  - 5.1 ความหมายของเพศและเพศศึกษา
  - 5.2 ความสำคัญของเพศศึกษา
  - 5.3 ประโยชน์ของการสอนเพศศึกษา
  - 5.4 ลักษณะของความรู้เรื่องเพศ
  - 5.5 บทบาทของสถาบันครอบครัวต่อความรู้เรื่องเพศศึกษา
  - 5.6 ความพร้อมและเทคนิคของบิดามารดาในการให้ความรู้เรื่องเพศ
6. แนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของสถาบัน
  - 6.1 สภาพของนักศึกษาพยาบาลของรัฐในกรุงเทพมหานคร

- 6.2 ความหมายของสภาพแวดล้อมของสถาบัน
- 6.3 ประเภทของสภาพแวดล้อมของสถาบัน
- 6.4 ลักษณะสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนานักศึกษา
- 6.5 สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการรับรู้พฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัย
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1. พัฒนาการและพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

พัฒนาการทางเพศในวัยรุ่นมีบทบาทมากในการพัฒนาบุคลิกภาพและเป็นตัวการที่ผลักดันให้เกิดปัญหาได้มากในวัยรุ่น เนื่องจากอิทธิพลของฮอร์โมนทางเพศที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและกระตุ้นให้เกิดแรงขับทางเพศ (Sexual drive) ให้สูงขึ้น พลังงานทางเพศที่มีมากขึ้นนั้นทำให้วัยรุ่นเริ่มสนใจกับกิจกรรมหรือปฏิกิริยาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศของตนมากขึ้น

1.1 พัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ (สุชาติ โสภประยูร, 2530: 6 – 8; พิศมัย เด่นดวงบริพันธ์, 2538: 34-35)

1) พัฒนาการทางเพศด้านร่างกาย (bio-sexual development)

อวัยวะซึ่งเป็นต่อมเพศชายจะผลิตฮอร์โมนออกมากกระตุ้นให้เด็กชายมีขนาดของอวัยวะสืบพันธุ์โตขึ้น มีเสียงแตกห้าว มีหนวดเครา มีสิ่วขึ้น มีขนขึ้นที่รักแร้และบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ อวัยวะเริ่มผลิตเซลล์เพศชายหรืออสุจิ (sperm)

รังไข่เป็นต่อมเพศหญิงจะผลิตฮอร์โมนออกมากกระตุ้นให้เด็กหญิงมีเต้านมขยายขึ้น สะโพกผายออก มีไขมันพอกอยู่ตามไหล่ ออก แขนขา ตะโพก มีขนขึ้นที่รักแร้และบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์พร้อมทั้งต่อมรังไข่จะเริ่มผลิตเซลล์เพศหญิงหรือไข่ (ovum) เป็นผลทำให้เด็กวัยรุ่นหญิงเริ่มมีระดูหรือประจำเดือน (menstruation)

2) พัฒนาการทางเพศด้านจิตใจ (psycho-sexual development) เริ่มเอาใจใส่ต่อรูปร่างและท่าทางของตนเอง สนใจในการแต่งกาย เริ่มรู้จักรักสวรักรงาม มีความสนใจต่อเพศตรงข้ามเป็นพิเศษ มีความต้องการหรือความรู้สึกทางเพศ มีอารมณ์เพื่อฝัน

3) พัฒนาการทางด้านสังคม (socio-sexual development) วัยรุ่นจะสนใจในเรื่องประเพณีและวัฒนธรรมในการแต่งงาน รู้จักเอาใจใส่และให้เกียรติเพศตรงข้าม ต้องการให้ผู้อื่นยอมรับและเห็นความสำคัญของตน อยากมีหน้าที่ความรับผิดชอบในหมู่คณะ มีบุคคลใน

อุดมคติเป็นแบบอย่าง แต่งตัวตามสมัยนิยมและตามแบบกันเองในกลุ่ม สนใจและยอมรับความเห็นของเพื่อน

1.2 พฤติกรรมทางเพศในวัยรุ่น

วิทยา นาควัชระ (2531: 390-392) แบ่งพฤติกรรมทางเพศออกเป็น 3 แบบ คือ

1) *พฤติกรรมทางเพศกับตัวเอง (autosexuality)* วัยรุ่นจะใช้ตัวเองเป็นวัตถุที่สร้างความรู้สึกทางเพศให้ถึงจุดสุดยอดทางเพศได้ พฤติกรรมที่พบบ่อยๆ คือ การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง (masturbation) ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มาจากความที่วัยรุ่นมีความฝันหรือจินตนาการทางเพศสูง และต้องการผ่อนคลายความรู้สึกตึงเครียดทางอารมณ์ การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง ถือว่าเป็นพฤติกรรมที่ปกติในวัยรุ่นซึ่งอาจพบได้ทั้งในวัยรุ่นชายและหญิงแต่วัยรุ่นบางคนเกิดความรู้สึกผิด อับอายหรือมีความเชื่อว่าการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองจะทำให้ตาบอด สมองเลื่อม เป็นบ้า อ่อนเพลียไม่มีแรง (สุกมล วิชาวิพลกุล, 2541: 14)

2) *พฤติกรรมทางเพศกับคนเพศเดียวกัน (homosexuality)* เพื่อนเพศเดียวกันจะเริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญมากเพราะเป็นลักษณะของความเหมือนกัน ไม่มีอันตราย ไม่แปลกประหลาด วัยรุ่นจึงมักจะสนใจเพื่อนเพศเดียวกัน จากความสนิทสนมใกล้ชิด จึงทำให้วัยรุ่นบางคนอาจจะมีจิตใจไม่ชอบเพศเดียวกันหรือมีพฤติกรรมทางเพศกับเพื่อนเพศเดียวกันแต่ถึงเวลานี้จะกลายเป็นความขัดแย้งระหว่างความต้องการของตัววัยรุ่นเองกับค่านิยมของสังคมที่กำหนดให้มนุษย์ควรจะมีพฤติกรรมทางเพศกับมนุษย์ต่างเพศ ดังนั้นวัยรุ่นจะผลัดความรู้สึกให้สนใจกับเพศตรงข้ามได้

3) *พฤติกรรมทางเพศกับคนต่างเพศกัน (heterosexuality)* วัยรุ่นจะเริ่มสนใจเพื่อนต่างเพศ สนใจพฤติกรรมและกิจกรรมทางเพศมากยิ่งขึ้น อยากรู้ อยากเห็น อยากทดลอง พฤติกรรมที่พบได้บ่อยๆ ได้แก่ การแอบอ่านหนังสือปกขาว แอบดูภาพยนตร์เกี่ยวกับเซ็กส์หรือแอบไปเที่ยวโสเภณีหรือการพยายามทำตัวให้เด่นหรือแต่งตัวให้เด่นเพื่อให้เพศตรงข้ามสนใจ พฤติกรรมเหล่านี้เป็นผลมาจากแรงขับทางเพศ

ฉวีวรรณ สุขพันธ์โพธาราม (2527: 45) สรุปพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นไว้ดังนี้ คือ

1) การรักสนใจเพศตรงข้าม

2) การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง เป็นพฤติกรรมที่ทำให้เกิดความพึงพอใจทางเพศด้วยการกระตุ้นจับต้องอวัยวะเพศจนเกิดความสุขความพอใจ พฤติกรรมนี้เป็นเรื่องธรรมดาอย่างหนึ่งของพัฒนาการทางเพศในมนุษย์

3) การสนใจเรื่องเพศ วัยรุ่นจะสนใจเรื่องเพศเพราะเป็นระยะที่ตนเองมีความรู้สึกทางเพศ ความสนใจเริ่มแสดงออกให้เห็นจากพฤติกรรมในการแต่งตัวเพื่อดึงดูดความสนใจจากเพศตรงข้าม การสนใจซื้อหาหนังสือเรียงร้อยมาอ่าน บางทีแสดงความสนใจแอบดูเพศตรงข้ามในเวลาหรือสถานที่ลับเฉพาะที่เรียกว่า ถ้ำมอง (*peeping tom*)

4) รักร่วมเพศ (homosexuality หรือ lesbian) ระยะวัยรุ่นเป็นระยะการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่างๆ ความรู้สึกทางเพศที่ยังเงินอายหรือไม่แน่ใจตนเองที่จะแสดงความรู้สึกทางเพศตรงข้ามจึงหันมาระบายความสนใจกับเพื่อนเพศเดียวกับตน บางทีปัญหา รักร่วมเพศมีสาเหตุมาจากความว้าเหว่ ความกดดันทางจิตใจที่ทำให้ไม่ชอบไม่ไว้วางใจเพศตรงข้าม รักร่วมเพศมักเกิดในสังคมที่มีเพศเดียวกันอยู่ปนกันมากๆ เช่น ในโรงเรียนชาย หญิงล้วนหรือในกองทหาร

โดยสรุปพัฒนาการทางเพศมีผลต่อวัยรุ่นทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและส่งผลต่อพฤติกรรม แบบแผนการดำเนินชีวิตของวัยรุ่นโดยเฉพาะพฤติกรรมทางเพศ ถ้าวัยรุ่นมีความรู้ความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงแล้วเกิดการปรับตัวทางเพศที่ดีก็จะสามารถทำให้วัยรุ่นดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข แต่ถ้าวัยรุ่นมีการปรับตัวทางเพศไม่ดีก็จะก่อให้เกิดปัญหาทางเพศตามมาส่งผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติต่อไปในอนาคต

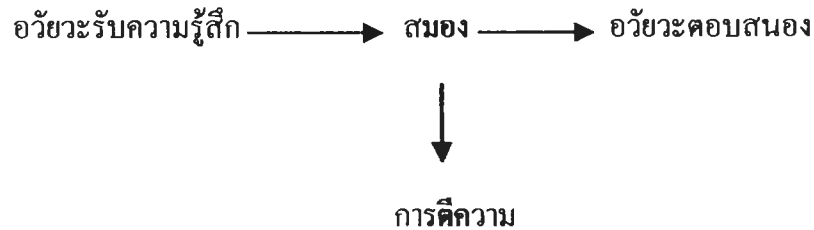
2. แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้

ความหมายของการรับรู้

จำเนียร ช่วงโชติ (2516: 2-3) กล่าวว่า การรับรู้ คือ การแปลหรือตีความการสัมผัสที่ได้รับออกเป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่มีความหมายหรือที่รู้จักเข้าใจ โดยใช้ประสบการณ์เดิมหรือความรู้เดิม หรือความชัดเจนที่เคยมีมาแต่หนหลัง

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2531: 25) กล่าวว่า การรับรู้ คือ กระบวนการที่เราตีความข่าวสารสิ่งที่อวัยวะรับความรู้สึก (receptors) รับเข้ามา (perception-the interpretation of sensory information) อวัยวะรับความรู้สึก ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น ผิวน้ำ เมื่อสมองตีความสิ่งที่รับรู้แล้ว

จึงสั่งการไปยังอวัยวะตอบสนอง (effectors) เพื่อตอบสนองสิ่งที่รับรู้มา กระบวนการรับรู้ สรุปได้
 ดังแผนภาพ

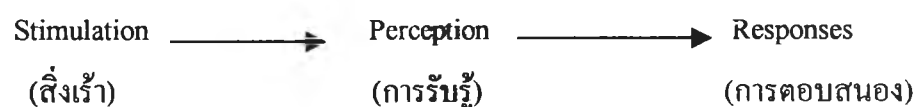

ประภาเพ็ญ สุวรรณ และ สวิง สุวรรณ (2534: 33) กล่าวว่า การรับรู้เป็นกระบวนการที่
 บุคคลเลือก จัดการและให้ความหมายต่อสิ่งเร้าทั้งภายในและภายนอก

มณฑิรา เขียวยิ่ง และ จินตนา ตั้งวรพงษ์ชัย (ม.ป.ป.: 8) กล่าวว่า การรับรู้ หมายถึง
 กระบวนการของการแปลความหมายของสิ่งเร้าที่บุคคลได้รับผ่านประสาทสัมผัสโดยใช้
 ประสบการณ์เดิมช่วยในการแปลความหมายนั้น แล้วสะสมเป็นประสบการณ์ใหม่ที่พร้อมจะตอบ
 สนองและมีผลต่อการแสดงออกถึงพฤติกรรมของบุคคล

เกษราวัลณ์ นิลวรางกูร, จินตนา ตั้งวรพงษ์ชัย และ วรณชนก จันทชุม (ม.ป.ป.: 10)
 กล่าวว่า การรับรู้ หมายถึง กระบวนการของการทำงานของสมองซึ่งแปลผลจากการรับสัมผัสต่อ
 สิ่งเร้า แล้วมีการตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้น โดยที่บุคคลอาศัยความรู้เดิมและประสบการณ์เดิมมาช่วย
 ในการแปลผลแล้วสั่งสมเป็นประสบการณ์ใหม่ที่พร้อมจะตอบสนองและมีผลต่อการแสดงออก
 เป็นพฤติกรรมของบุคคล

สุชา จันทน์เอม (2540: 119) กล่าวว่า ในแง่ของพฤติกรรม การรับรู้เป็นกระบวนการที่
 เกิดแทรกอยู่ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองต่อสิ่งเร้า ดังแผนภูมิข้างล่าง

Wortman, Loftus and Marshall (1992: 120) กล่าวว่า การรับรู้ หมายถึง กระบวนการที่
 สมองแปลการรับสัมผัสต่อสิ่งเร้าออกมาเป็นคำสั่งหรือสิ่งที่มีความหมาย

การรับรู้เป็นกระบวนการทางปัญญาที่มีบทบาทสำคัญในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล
 ถ้าบุคคลมีการรับรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะส่งผลให้บุคคลมีการตอบสนองต่อการรับรู้ โดยแสดง
 พฤติกรรมที่สอดคล้องกับสิ่งที่ได้รับรู้นั้น บุคคลจะกระทำพฤติกรรมไปในทิศทางใดขึ้นอยู่กับว่า

บุคคลนั้นรับรู้อย่างไร บุคคลที่มีการรับรู้ถูกต้องก็จะแสดงพฤติกรรมนั้นเหมาะสมและถูกต้องในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลเกิดการรับรู้ที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงก็จะแสดงพฤติกรรมไม่ถูกต้องเหมาะสมตามการรับรู้ของคน (มณจิรา เกียวยิ่ง และ จินตนา ตั้งวรพงศ์ชัย, ม.ป.ป.: 2)

กระบวนการของการรับรู้ จะเกิดขึ้นต้องประกอบไปด้วย

- 1) อาการสัมผัส
- 2) การแปลความหมายจากอาการสัมผัส
- 3) การใช้ความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมเพื่อช่วยแปลความหมาย

อาการสัมผัส หมายถึง อาการที่อวัยวะรับสัมผัสรับสิ่งเร้า หรือสิ่งเร้าผ่านเข้ามากระทบกับอวัยวะรับสัมผัสต่างๆ เพื่อให้คนเรารับรู้ภาวะแวดล้อมรอบตัว ปกติคนเราเมื่อได้รับสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว มักจัดจำแนกอาการสัมผัสนั้นๆ ตามประสบการณ์ที่คนมีอยู่เกือบทุกครั้ง

การแปลความหมายจากอาการสัมผัส ส่วนสำคัญที่จะช่วยทำให้การแปลความดีหรือถูกต้องเพียงใดนั้นต้องอาศัย

- 1) สถิติปัญญา หรือความเฉลียวฉลาด
- 2) การสังเกตพิจารณา
- 3) ความสนใจและความตั้งใจ
- 4) คุณภาพของจิตใจในขณะนั้น

ความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิม ซึ่งได้แก่ ความคิด ความรู้ และการกระทำที่ได้เคยปรากฏแก่ผู้นั้นมาแล้วในอดีต มีความสำคัญมากสำหรับช่วยในการตีความหรือแปลความหมายของอาการสัมผัส ความรู้เดิมและประสบการณ์เดิมที่ได้สะสมไว้สำหรับช่วยในการแปลความหมายได้ดีนั้น จะต้องมีคุณลักษณะดังนี้

- 1) เป็นความรู้ที่แน่นอน ถูกต้อง ชัดเจน
- 2) ต้องมีปริมาณมาก กล่าวคือ รู้หลายอย่างจึงจะช่วยแปลความหมายต่างๆ ได้สะดวกและถูกต้องดี

ดังนั้น การรับรู้จะถูกต้องเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการ ได้แก่

- 1) ลักษณะของสิ่งเร้า จะต้องเป็นสิ่งเร้าที่มีลักษณะดึงดูดความสนใจของบุคคลได้ดี
- 2) บุคคล ขึ้นอยู่กับอวัยวะสัมผัส เช่น หู ตา จมูก ลิ้น และอวัยวะสัมผัสอื่นๆ หากสิ่งเหล่านี้ผิดปกติไป จะทำให้การรับสัมผัสนี้ผิดไป

นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับความต้องการ อารมณ์ เจตคติ ความจำ ความรู้เดิม ประสบการณ์ วัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมต่างๆ ในสังคม (Bandura, 1977 อ้างถึงใน มณฑิรา เขียวยิ่ง และ จินตนา ตั้งวรพงษ์ชัย, ม.ป.ป.: 8; สุชา จันทน์เอม, 2540: 124-125)

ดังนั้น การรับรู้ หมายถึง กระบวนการแปลความหมายสิ่งเร้าที่บุคคลได้รับผ่านประสาทสัมผัสแล้วเกิดกระบวนการคิดโดยอาศัยปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ ความรู้ ประสบการณ์ เจตคติและค่านิยมต่างๆของบุคคลนั้นแล้วตั้งสมเป็นประสบการณ์ใหม่ที่พร้อมจะตอบสนองและมีผลต่อการแสดงออกเป็นพฤติกรรมของบุคคล

3. พฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศพบว่า พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่เกิดขึ้นในวัยรุ่นเป็นผลมาจากภาวะการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม รวมทั้งพัฒนาการทางเพศที่ส่งเสริมให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมหรือเสี่ยงต่อการเกิดโรคเอดส์ ประกอบกับพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติของวัยรุ่น ได้แก่ บิดามารดา ญาติพี่น้อง อาจารย์ เพื่อนและที่สำคัญ คือ อิทธิพลของสื่อมวลชนที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันทำให้วัยรุ่นเกิดการรับรู้และลอกเลียนแบบพฤติกรรมทางเพศทั้งที่ถูกและผิดจากสื่อต่างๆ

ดังนั้นถ้าสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษาหรือสื่อมวลชนมีการประสานความร่วมมือกันอย่างจริงจังในการให้ความรู้และเสริมสร้างพฤติกรรมทางเพศที่ถูกต้องจึงจำเป็นไปตามวัฒนธรรมของสังคมโดยการผสมผสานวัฒนธรรมแบบเดิมให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันอาจจะทำให้วัยรุ่นเกิดการรับรู้ที่ถูกต้องและตระหนักในความสำคัญของพฤติกรรมทางเพศได้ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าถ้าวัยรุ่นมีการรับรู้พฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัยในเรื่องเกี่ยวกับการวางตัวในกลุ่มเพื่อน การดำเนินชีวิตที่ปลอดภัยเกี่ยวกับเรื่องเพศ และการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย อาจจะช่วยปลูกฝังทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศและไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องได้

3.1 การวางตัวในกลุ่มเพื่อน (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป.: 88-95)

พัฒนาการทางเพศเป็นสิ่งที่กำหนดขอบเขตของการมีวุฒิภาวะ จึงพบว่าวัยรุ่นมีความสนใจเพื่อนเพศตรงข้ามหรือริเริ่มมีความรักแบบหนุ่มสาว มีความต้องการเพศตามธรรมชาติ มีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศแตกต่างจากวัยเด็ก มีการปรับตนเองให้เข้ากับสังคม รวมทั้งการคบเพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ

การคบเพื่อนเพศเดียวและเพื่อนต่างเพศเป็นสิ่งที่สังคมได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติไว้เพื่อให้สังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ค่านิยมส่วนมากจะเปลี่ยนแปลงตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป พฤติกรรมของบุคคลจึงเปลี่ยนให้เข้ากับสังคมใหม่ หากยังยึดมั่นค่านิยมสังคมเดิมจะเกิดความล่าช้า

1) การวางตัวต่อเพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศที่เหมาะสม

บทบาทและจริยธรรมในการคบเพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศเนื่องจากศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ ดังนั้นบทบาทและจริยธรรมที่นำมาใช้ในการคบเพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศที่สำคัญ ได้แก่ การให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การพูดจาอ่อนหวาน ไพเราะ ไม่หยาบคาย การวางตนให้เสมอตนเสมอปลาย การไม่ถือตัว ไม่แสดงอาการรังเกียจปฏิบัติต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องในทางที่ถูกต้อง เหมาะสม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รู้จักตนเอง เนื่องจากเราไม่สามารถอยู่คนเดียวได้ตามลำพังจึงต้องมีเพื่อนและเพื่อนเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลอย่างมาก โดยเฉพาะในช่วงวัยรุ่นเพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการการยอมรับจากเพื่อน ดังนั้น เพื่อนสามารถชักจูงโน้มนำให้ดำเนินชีวิตไปในทางที่ผิดหรือถูกได้

ลักษณะของเพื่อนที่ไม่ควรคบ ได้แก่ เพื่อนที่มีนิสัยดีแต่พูด ประจบสอพลอ หลอกลวง ไม่จริงใจ ซักชวนไปในทางที่ผิด

ลักษณะของเพื่อนที่ควรคบ ได้แก่ เพื่อนที่มีอุปการะ ร่วมทุกข์ร่วมสุข แนะนำประโยชน์ชักชวนไม่เคยให้ทำชั่ว

สุชาติ โสมประยูร และ วรณี โสมประยูร (2531: 71-72) กล่าวว่า การวางตัวต่อเพศตรงข้ามในระหว่างที่มีการคบหาสมาคมกัน จึงเป็นเรื่องสำคัญที่เด็กวัยรุ่นไม่ว่าจะเป็นฝ่ายชายหรือฝ่ายหญิง ควรจะต้องรู้จักระวังตัวให้ดีเป็นพิเศษ โดยจะต้องไม่ยอมให้ตกเป็นทาสของกามารมณ์หรือแรงผลักดันทางเพศเป็นอันขาด วิธีการอย่างหนึ่งที่พบว่าสามารถจะช่วยให้ชายหญิงควบคุมสัญชาตญาณทางเพศได้ดี คือ จะต้องพยายามเบี่ยงเบนความสัมพันธ์ระหว่างเพศซึ่งเป็นกิจกรรมทางใจให้ออกมาในรูปของกิจกรรมทางกายด้วยการเล่นกีฬา ทำงานอดิเรกหรือประกอบกิจกรรมสันทนาการต่างๆ ที่สังคมยอมรับและตรงกับขนบธรรมเนียมประเพณีหรือ

วัฒนธรรมอันดีงาม นอกจากนี้วัยรุ่นควรจะรู้และเข้าใจไว้ว่า การอดกลั้นเพื่อไม่ให้ตกเป็นทาสของ กามารมณ์หรือการไม่ประพฤตินอกทางเพศต่างๆ นั้น ไม่เคยทำลายสุขภาพหรือจิตใจของผู้ใดเลย และความอดกลั้นนี้เองเป็นเรื่องธรรมดาที่คนทั่วโลกเขาทำกัน

การวางตัวของเพศหญิงนั้นจะต้องทำตัวให้เพศชายยกย่องและให้เกียรติ โดยฝ่ายหญิงจะต้องเข้าใจว่าผู้ชายที่ดีหรือเป็นสุภาพบุรุษนั้นจะต้องไม่ล่วงเกินผู้หญิงที่วางตัวเป็น สุภาพสตรีด้วยประการทั้งปวง การที่ผู้หญิงกล้าเกินไป ไม่รู้จักถือนื้อถือตัวและชอบสนิทสนมกับ ผู้ชายมากๆ นั้นเท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้ฝ่ายชายล่วงเกินได้ง่ายขึ้น รวมทั้งฝ่ายชายก็ไม่อาจคิดที่ จะแต่งงานด้วยอย่างจริงจัง ดังนั้นเมื่อมีการล่วงเกินกันเกิดขึ้น ฝ่ายหญิงจึงไม่ต้องเกรงใจหรือ กลัวว่าฝ่ายชายจะโกรธ ถ้าตนเองจะแสดงความไม่พอใจให้ฝ่ายชายทราบเพราะการวางตัวที่ดีและ รู้จักระมัดระวังตัว ไม่ปล่อยตัวให้สนิทสนมกับใครๆ โดยง่ายนั้นเป็นสิ่งที่มีความมีค่า ยิ่งผู้ชายส่วนมาก มักจะชอบผู้หญิงที่ปล่อยตัวหรือใจง่าย แต่ในขณะที่เดียวกันผู้ชายกลับรักผู้หญิงที่รู้จักไว้ตัวหรือ วางตัวได้เหมาะสมพร้อมทั้งยังปรารถนาที่จะแต่งงานด้วยอย่างจริงจัง

3.2 การดำเนินชีวิตที่ปลอดภัยเกี่ยวกับเรื่องเพศ

ค่านิยมและขนบธรรมเนียมประเพณีไทยกำหนดให้หญิงพึงรักษาวนสงวนตัว ไม่ควรมี เพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ผู้ใหญ่จึงพึงเล็งในการที่หญิงมีนัดกับเพื่อนชายมากเป็นพิเศษ สังคมจะ ไม่ยอมรับการไปสองต่อสองในเวลากลางคืนด้วยกันเพราะอาจจะเป็นสาเหตุให้มีเพศสัมพันธ์เกิด ขึ้นได้ ดังนั้น การคบเพื่อนในขณะที่เรียนหนังสือจึงควรเป็นการร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียน เช่น การไปห้องสมุด การดูกีฬา และ ควรจะไปเป็นกลุ่ม ไม่ควรไปสองต่อสอง ไปในที่ลับตาคน หรือไปในบางสถานที่ เช่น โรงภาพยนตร์ ในที่ลับ คิสโก้เทค เพราะบรรยากาศเอื้อยวนให้ อารมณ์เคลิบเคลิ้มในทางกามารมณ์และเพื่อป้องกันข้อครหาฉันทา หากหญิงต้องไปกับเพื่อนชาย ควรจะมีบุคคลที่ไว้ใจได้หรือเพื่อนผู้หญิงที่ไว้ใจได้ร่วมเดินทางไปด้วยกัน การมีนัดกับเพื่อนต่าง เพศในวัยรุ่นควรระวังตัวให้มาก แม้ว่าบุคคลนั้นจะเป็นผู้ที่สนิทสนมไว้ใจได้ เพราะบางครั้ง สิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น บรรยากาศ สถานที่ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ผสมอยู่ อาจทำให้ผู้ที่ไว้ใจได้ เปลี่ยนแปรเป็นผู้ที่ไม่น่าไว้ใจ การตัดสินใจมีนัดกับเพื่อนต่างเพศจึงควรให้ผู้ใหญ่หรือ ผู้ปกครองพิจารณาว่าสมควรไปหรือไม่ ซึ่งผู้ใหญ่จะพิจารณาตัวบุคคล จำนวนคน สถานที่เวลา และอื่นๆ การที่ผู้ใหญ่ให้การปรึกษาในการมีนัดกับเพื่อนต่างเพศในระยะที่เป็นวัยรุ่นจะทำให้ พฤติกรรมการมีนัดกับเพื่อนต่างเพศเป็นไปอย่างเหมาะสมและสามารถนำคำแนะนำที่ต่าง ๆ ที่ ผู้ใหญ่ให้ไว้เป็นแนวทางไปปฏิบัติในอนาคตต่อไป

3.3 การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย (Safe sex)

1) ความหมายของการปฏิบัติทางเพศอย่างปลอดภัย

สถาพร มานัสสถิตย์ (2534: 119) กล่าวว่า การปฏิบัติทางเพศอย่างปลอดภัย (Safe sex) คือ การร่วมเพศกับเพศตรงข้ามหรือเพศเดียวกันจนสามารถสำเร็จความใคร่ด้วยวิธีการที่ปลอดภัย ไม่เสี่ยงต่อการแพร่เชื้อเอดส์

สุกมล วิชาวิพลกุล (2541: 6) กล่าวว่า การปฏิบัติทางเพศอย่างปลอดภัย (Safe sex) หมายถึง กิจกรรมหรือการปฏิบัติทุกอย่างที่ก่อให้เกิดความสุขหรือความพึงพอใจทางเพศ ไม่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือโรคเอดส์ (ไม่มีการส่งถ่ายเลือด น้ำเชื้ออสุจิ น้ำหล่อลื่นช่องคลอด หรือสารเหลวในช่องทวารหนักที่มีเชื้อติดต่อทางเพศสัมพันธ์จากบุคคลหนึ่งเข้าสู่กระแสเลือดของอีกบุคคลหนึ่ง)

Carroll, Janell L. และ Wolpe, Paul Root. (1996: 358) กล่าวว่า การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย (safe sex) หมายถึง พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เสี่ยงหรือมีโอกาสเสี่ยงน้อยต่อการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยมีความหมายเดียวกับการปฏิบัติทางเพศอย่างปลอดภัย ดังนั้นโดยสรุป การปฏิบัติทางเพศอย่างปลอดภัยหรือการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย (Safe sex) หมายถึง การกระทำกิจกรรมหรือการปฏิบัติกิจกรรมทางเพศทุกอย่างที่ก่อให้เกิดความสุขหรือความพึงพอใจทางเพศ ด้วยวิธีการที่สามารถป้องกันและไม่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือโรคเอดส์

2) การลดความเสี่ยงจากการมีเพศสัมพันธ์ควรปฏิบัติดังนี้ (วิวัฒน์ วัฒนพิทยากร และ วิโรจน์ สุกเกษม, 2533: 116-117)

1. มีเพศสัมพันธ์เฉพาะกับคู่นอนเพียงคนเดียว กรณีที่มีคู่นอนหลายคนให้เลือกมีเพศสัมพันธ์เฉพาะกับบุคคลที่ไม่เสี่ยงต่อโรคเอดส์ เช่น งดเว้นเพศสัมพันธ์กับบุคคลที่สำส่อนทางเพศ ชายหรือหญิงโสเภณีหรือผู้คิดยาเสพติด
2. ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์ไม่ว่าจะเป็นการร่วมเพศทางช่องคลอดทางทวารหนัก หรือทางปากและจะต้องใส่ถุงยางตั้งแต่ตอนเริ่มมีเพศสัมพันธ์ เพราะโดยปกติมักจะไมทราบว่ามีเพศสัมพันธ์ด้วยนั้นเสี่ยงต่อโรคเอดส์หรือไม่การใช้ถุงยางอนามัยหากใช้อย่างถูกวิธีจะสามารถป้องกันโรคเอดส์ได้ นอกจากนี้ถุงยางอนามัยชนิดเคลือบยาฆ่าเชื้อไวรัส (nonoxynol-9 หรือ nonoxynol-11) สามารถทำลายเชื้อเอดส์ได้ก็จะช่วยป้องกันโรคเอดส์ได้ดียิ่งขึ้น

3. หลีกเลี่ยงการร่วมเพศทางปากเพราะหากมีแผลในปาก เชื้อเอดส์ก็จะเข้าไปในร่างกายได้

4. หลีกเลี่ยงการสัมผัสน้ำกาม น้ำในช่องคลอด หรือน้ำปัสสาวะของคุณอน

5. หลีกเลี่ยงการสัมผัสเลือดของคุณอน ผู้ที่มีเพศสัมพันธ์อย่างรุนแรง (ซาติสม์) มีโอกาสที่จะสัมผัสเลือดของอีกฝ่ายได้มาก จึงจัดว่าเสี่ยงต่อโรคเอดส์

6. ควรใช้น้ำยาฆ่าเชื้อหรือน้ำยาหล่อลื่นที่มียาฆ่าไวรัสผสมอยู่ ซึ่งนอกจากจะมีผลต่อเชื้อเอดส์แล้ว ตัวยาดังกล่าวยังสามารถทำลายเชื้อ หนองใน ซิฟิลิส และไวรัสที่เป็นสาเหตุของโรคเริม ได้ด้วย

7. หลีกเลี่ยงการจูบกันอย่างรุนแรง

3) การใช้ถุงยางอนามัย (สถาพร มานัสสถิตย์, 2534: 120-121; ครุณี รุจกรกานต์ และคณะ, 2539:110-111)

ข้อแนะนำเกี่ยวกับการใช้ถุงยางอนามัยอย่างถูกต้องมีดังต่อไปนี้

1. ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่จะมีเพศสัมพันธ์ไม่ว่าจะเป็นการร่วมเพศด้วยวิธีใด
2. เลือกซื้อถุงยางที่มีคุณภาพโดยดูวันที่ผลิตและวันหมดอายุ (ถ้าไม่มีวันหมดอายุ ให้นำนับจากวันที่ผลิตไป 3 ปี ถ้ายังไม่เกิน 3 ปี แสดงว่ายังใช้ได้)
3. เลือกใช้ขนาดของถุงยางให้เหมาะกับขนาดของตนเอง ถ้าเล็กไปมักจะฉีกขาดง่าย ถ้าใหญ่เกินไปมักจะหลุดง่าย
4. สวมถุงยางก่อนที่จะเริ่มมีกิจกรรมทางเพศเสมอและใส่ถุงยางอนามัยเมื่ออวัยวะเพศแข็งตัว
5. บีบไล่ลมออกจากส่วนปลายถุงยาง (ตรงที่เป็นกระเปาะ) ก่อนจะสวมเสมอเพื่อไม่ให้ลมที่ค้างอยู่เป็นตัวทำให้ถุงยางหลุด
6. อย่าดึงถุงยางขึ้นมาจนสุด ให้เหลือส่วนปลาย (ตรงที่เป็นกระเปาะ) ไว้สำหรับรองรับ น้ำอสุจิเสมอ
7. ให้คลี่ถุงยางออกจนคลุมถึงส่วนโคนขององคชาติด้วย
8. ถ้าถุงยางแตกระหว่างมีเพศสัมพันธ์อยู่ ให้นำออกมาเปลี่ยนและสวมอันใหม่ทันที
9. เมื่อมีการหลั่งน้ำอสุจิแล้ว (Ejaculation) ให้ถอยถุงยางออกในระหว่างที่องคชาติยังแข็งตัวอยู่โดยสอดนิ้วเข้าไปในบริเวณขอบถุงยางอนามัยด้านในแล้วรูดออกก่อนที่อวัยวะเพศจะอ่อนตัว มัดปากถุงยางก่อนและห่อด้วยกระดาษชำระก่อนทิ้งในถังขยะ

10. เมื่อจะมีเพศสัมพันธ์ครั้งใหม่ให้เปลี่ยนถุงยางใหม่ทุกครั้งเสมอ ห้ามใช้อันเก่า
11. ถ้าจะใช้สารหล่อลื่น (Lubricant) ควรใช้สารหล่อลื่นที่เป็นน้ำ เช่น KY หรือ XY jelly ห้ามใช้สารหล่อลื่นที่มีน้ำมันอยู่ด้วย เช่น ครีมแต่งผม ครีมบำรุงผิวหรือน้ำมันอื่นๆ เพราะจะทำให้ถุงยางอนามัยฉีกขาดได้ และห้ามใช้น้ำลายของ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นตัวหล่อลื่น เพราะอาจมีเชื้ออยู่

12. ถุงยางที่ยังไม่ได้ใช้ ถ้าเป็นไปได้ให้เก็บไว้ในที่เย็นและแห้ง เพื่อให้มีอายุใช้นาน ถ้าถุงยางมีลักษณะเหนียวเหนอะหรือสงสัยว่าจะแตก ไม่ควรนำมาใช้

หมายเหตุ ถุงยางอนามัยบางชนิดมีน้ำยาฆ่าเชื้อที่สามารถทำลายเชื้อเอชดีได้ เช่น Nonoxynol 11 หรือ Nonidet P 40 อาจจะช่วยเพิ่มความมั่นใจในการใช้ถุงยางมากขึ้นได้ แต่ถ้าสามารถใช้ถุงยางอย่างถูกต้องแล้ว สารเหล่านี้ก็ไม่มีผลจำเป็น

4. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารและพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสาร

การสื่อสาร หมายถึง พฤติกรรมการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์โดยอาศัยกระบวนการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้สึนึกคิด เจตคติตลอดจนประสบการณ์ระหว่างกัน และกัน เพื่อให้เกิดผลตอบสนองบางประการที่ตรงกับ เป้าหมายที่วางไว้ คือ ความเข้าใจร่วมกัน ความร่วมมือ ความตกลงเห็นพ้องต้องกัน ความผสมผสาน ประนีประนอม เป็นต้น อันจะนำมาซึ่งความคงอยู่และการพัฒนาของสังคมมนุษย์ (ขวัญเรือน กิติวัฒน์, 2537: 78)

4.1 ประเภทของการสื่อสารจำแนกตามระดับการวิเคราะห์

แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ (จุมพล รอดคำดี, 2537: 45-72)

1) การสื่อสารภายในตัวบุคคล (*intrapersonal communication*) การสื่อสารประเภทนี้ ผู้รับสารและผู้ส่งสารเป็นคนๆ เดียวกัน มนุษย์จะพยายามแสวงหาข่าวสารข้อมูลต่างๆ เพื่อการตัดสินใจของตนเองอยู่เสมอ บางครั้งอาศัยเวลามากกว่าปกติ เพราะต้องมีการแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมประกอบการตัดสินใจ ข้อมูลต่างๆจะได้มาจากความรู้และประสบการณ์ ความรู้ที่มีในตัวมนุษย์จะเป็นส่วนช่วยสนับสนุน ส่งเสริมให้มนุษย์เกิดการสื่อสาร เกิดการตัดสินใจที่ถูกต้อง ความรู้อาจมีมาแต่เดิมจากที่สั่งสมเป็นเวลานาน หรือความรู้นั้นอาจเกิดจากการแสวงหาความรู้ในเรื่องต่างๆ นั้น มาใหม่ก็ได้

2) การสื่อสารระหว่างบุคคล (*interpersonal communication*) หมายถึง กระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคล 2 คน ไปจนกระทั่งการสื่อสารภายในกลุ่มบุคคลขนาดเล็กและขนาดใหญ่

3) การสื่อสารมวลชน (*mass communication*) คือ กระบวนการสื่อสารที่ผู้ส่งสารสามารถถ่ายทอดหรือส่งสารผ่าน สื่อมวลชนไปยังผู้รับสารกลุ่มใหญ่ที่อยู่กระจัดกระจายในสถานที่ต่างๆ กัน ให้ได้รับสารในเวลาใกล้เคียงกันหรือเวลาเดียวกัน สารที่ส่งไปนั้นจะต้องมีความชัดเจน และง่ายต่อการทำความเข้าใจได้โดยไม่ต้องมีการโต้ตอบกลับมายังผู้ส่งสารทันที แต่การแสดงผลย้อนกลับจากผู้รับสารจะเป็นไปอย่างล่าช้ามากหรือแทบจะไม่มีเลยก็เป็นได้

สื่อมวลชนแบ่งออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ๆ ตามลักษณะของสื่อ คือ

- 1) สิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสารหรือวารสารต่างๆ เป็นต้น
- 2) ภาพยนตร์
- 3) วิทยุกระจายเสียง
- 4) วิทยุโทรทัศน์

หน้าที่ของสื่อมวลชน (จุมพล รอดคำดี, 2537: 63; ประมะ สตะเวทิน, 2539: 134-139; ยูพา สุภากุล, 2540: 27-28)

- 1) หน้าที่ให้ข่าวสาร (to inform)
- 2) หน้าที่ในการให้การศึกษา (to educate) ตลอดจนการถ่ายทอดวัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ
- 3) หน้าที่ให้ความคิดเห็น ชักชวน โน้มน้าวใจในเรื่องต่างๆ (to persuade) สื่อมวลชนมีอิทธิพลส่วนหนึ่งในการโน้มน้าวใจหรือเปลี่ยนเจตคติของผู้รับสารให้เป็นไปในทิศทางที่ดีที่เหมาะสม
- 4) หน้าที่ในการให้ความบันเทิง (to entertain)

4.2 ผู้รับการสื่อสาร (Communication Receiver)

ผู้รับการสื่อสาร คือ บุคคลผู้เป็นเป้าหมายของการสื่อสารหรือผู้ฟัง ผู้อ่าน และผู้ชมนั่นเอง บุคคลที่เป็นเป้าหมายของการสื่อสารจะต้องเป็นผู้ที่เปิดรับสาร ที่ผู้ส่งสารได้ส่งมาทางช่องทางของสื่อหนึ่งสื่อใด หากผู้รับสารซึ่งเป็นเป้าหมายของการสื่อสารไม่เปิดรับสาร ความสัมพันธ์ระหว่างสองฝ่ายก็จะไม่เกิดขึ้น หรือไม่สามารถสื่อสารกันได้ (ยูพา สุภากุล, 2540: 76)

4.2.1 การเลือกเปิดรับการสื่อสาร (Selectivity in Communication)

การที่ผู้รับสารจะเลือกเปิดรับสื่อชนิดใด ขึ้นอยู่กับเกณฑ์การเลือกสื่อดังต่อไปนี้ (ยูพา สุภากุล, 2540: 91-93)

ก. *เลือกสื่อที่สามารถจัดหาได้ (Availability)* เช่น ประชาชนในชนบทส่วนใหญ่จะเปิดรับสื่อวิทยุกระจายเสียงเป็นหลัก เพราะสามารถจัดหาเครื่องรับวิทยุมาได้ง่ายกว่าสื่ออื่นๆ

ข. *เลือกสื่อที่คนสะดวกและนิยม (Convenience Preferences)* เช่น บางคนนิยมฟังข่าวสารทางวิทยุกระจายเสียงขณะขับรถ บางคนชอบอ่านหนังสือในสถานที่ต่างๆ กัน บางคนชอบให้คนอื่นๆ เล่าสรุปข่าวสารให้ฟัง เป็นต้น

ค. *เลือกสื่อตามความเคยชิน (Accustomed)* ผู้รับสารบางคนไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงการรับสื่อที่ตนเคยรับอยู่ ซึ่งมักพบว่าในบุคคลที่มีอายุมาก เคยฟังวิทยุกระจายเสียงเป็นประจำก็มักจะไม่นิยมสนใจสื่อชนิดอื่น

ง. *ลักษณะเฉพาะของสื่อ (Characteristic of Media)* เช่น ลักษณะเด่นของหนังสือพิมพ์ คือ สามารถให้ข่าวสารในรายละเอียดได้ดีกว่า ราคาก่อน และสามารถนำติดตัวไปได้ทุกหนแห่ง หรือลักษณะเด่นของวิทยุโทรทัศน์ ทำให้ได้เห็นภาพเป็นจริง ใ้ใจ มีความรู้สึกเหมือนร่วมอยู่ในเหตุการณ์ และสามารถพักผ่อนเ็นริยาบถได้ตามสบาย ส่วนคนที่มีเวลาไม่มากนักนิยมใช้วิทยุกระจายเสียงเพื่อต้องการรับฟังข่าวสารนานาชนิดอย่างรวดเร็ว

จ. *เลือกสื่อที่สอดคล้องกับตน (Consistency)* ผู้รับสารจะเลือกสื่อที่สอดคล้องกับความรูู้ ค่านิยม ความเชื่อ และทัศนคติของตน เช่น นักวิชาการ นักศึกษา นักปกครอง มักนิยมอ่านหนังสือพิมพ์ สยามรัฐ มติชน ฐานเศรษฐกิจ เพราะให้ข่าวสาร สารความรู้ในแง่วิชาการที่สอดคล้องกับตน

ฉ. *เลือกตามการเลือกสรร (Selective Process)* ในกระบวนการเลือกสรร (Selective Process) ของผู้รับสาร (รวมทั้งผู้ส่งสาร) เป็นการเลือกเพื่อการรับรู้ (Perception) ซึ่งแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ ความต้องการ ความเชื่อ ทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิด ที่ไม่เหมือนกันของแต่ละบุคคล กระบวนการดังกล่าว ประกอบด้วย (Klapper, 1960)

1) การเลือกเปิดรับหรือเลือกสนใจ (selective Exposure or Selective Attention) หมายถึง แนวโน้มที่ผู้รับสารจะเลือกสนใจหรือเปิดรับข่าวสารจากแหล่งหนึ่งแหล่งใดที่มีอยู่ด้วยกันมากมายหลายแห่ง เช่น การเลือกซื้อหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งฉบับใด เลือกเปิดสถานีวิทยุกระจายเสียงสถานีใดสถานีหนึ่ง เลือกชมสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่องใดช่องหนึ่ง เป็นต้น

การเลือกเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเดิม โดยบุคคลมักจะแสวงหา

ข่าวสารเพื่อสนับสนุน รักษา ปกป้องทัศนคติเดิมที่มีอยู่และหลีกเลี่ยงข่าวสารที่ขัดแย้งกับความรู้
 สึกนิกคคติเดิมของตนเอง เพราะการได้รับข่าวสารใหม่ๆ ที่ไม่ลงรอยหรือสอดคล้องกับความรู้ความ
 เข้าใจหรือทัศนคติที่มีอยู่แล้วจะเกิดภาวะจิตใจไม่สมดุลหรือไม่สบายใจที่เรียกว่า “Cognitive
 Dissonance” นอกจากทัศนคติดั้งเดิมแล้วยังมีปัจจัยด้านสังคม บุคลิกภาพ ปัจจัยทางการสื่อสาร
 ปัจจัยทางประชากรศาสตร์ มาประกอบด้วยในการเลือกเปิดรับและเลือกสนใจ

2) การเลือกรับรู้และการเลือกตีความหมาย (Selective Perception and selective Interpretation) เมื่อบุคคลเลือกเปิดรับข่าวสารจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งแล้ว ผู้รับสารยังเลือกรับรู้
 เฉพาะเรื่อง เฉพาะรายการ เฉพาะผู้ส่งสาร และเลือกตีความหมายของสารตามประสบการณ์ของ
 คน ตามความรู้และทัศนคติของตน ดังนั้นในสารชิ้นเดียวกันแต่แต่ละคนจะเลือกตีความหมาย และ
 เกิดความเข้าใจแตกต่างกันไป จึงเกิดการบิดเบือนสารเพื่อให้สอดคล้องกับทัศนคติและความเชื่อ
 ของคน

3) การเลือกจดจำ (Selective Retention) เป็นแนวโน้มในการเลือกจดจำข่าวสาร
 เฉพาะส่วนที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการ ทัศนคติ รสนิยม ความชอบ ความเชื่อ ตลอดจน
 ค่านิยมของตน และมักจะลืมในส่วนที่ตนเองไม่สนใจหรือไม่เห็นด้วยได้ง่ายกว่า การเลือกจดจำ
 เนื้อหาของสื่อมวลชนจึงเท่ากับเป็นการช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้ทัศนคติเดิมหรือความเชื่อเดิมของ
 เรามีความมั่นคงยิ่งขึ้นและเปลี่ยนแปลงได้ยากขึ้น

4.3 ผลของการสื่อสารต่อบุคคล

ผลของการสื่อสาร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหรือข้อแตกต่าง (Change or discrepancy)
 ซึ่งเกิดขึ้นกับบุคคล หรือกลุ่มบุคคลอันเนื่องมาจากสารที่ได้รับ การพิจารณาผลของการสื่อสารใน
 ระดับบุคคลนำเอาวิธีการจำแนกวัตถุประสงค์ในการศึกษา (Taxonomy of Educational objectives)
 ของ เบนจามิน เอส. บลูม และคณะ (Benjamin S. Bloom and ed. ai.) มาช่วยชี้ให้เห็นการ
 เปลี่ยนแปลงในผลของการสื่อสารที่มีต่อบุคคลได้ชัดเจนขึ้น ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด 3 ด้าน
 คือ (ยูพา สุภากุล, 2540: 93-96)

ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain)

ด้านจิตพิสัย (Affective Domain)

ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain)

4.3.1 ผลของการสื่อสารต่อบุคคลในด้านการเปลี่ยนแปลงพุทธิพิสัย

หมายถึง ผลของการสื่อสารที่ผู้ส่งสารต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับสารเกี่ยวกับ
 ด้านความรู้ ความคิด ภายหลังจากการสื่อสาร ผลของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะเกิดขึ้นที่สมอง

(เป็นปัญญานั้นเอง) ผลของความสามารถและทักษะทางด้านสมองในการคิดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ แบ่งย่อยออกได้เป็น 6 ระดับ ดังนี้

ก. ความรู้-ความจำ (Knowledge or Recall)

คือ การสื่อสารที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้รับสารมีความรู้ (Body of knowledge) แล้วสามารถจำหรือระลึกเกี่ยวกับความรู้ต่างๆ ได้ โดยแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมบอกกล่าว หรือทบทวนให้ฟังอ่านได้โดยไม่คลาดเคลื่อน ความรู้ที่บอกเล่านั้นอาจเป็นความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์, วัน เดือน ปีที่เกิดเหตุการณ์, การแยกประเภทและจัดหมวดหมู่, หลักเกณฑ์, ระเบียบแบบแผนและประเพณี ระเบียบวิธีและกระบวนการ, หลักการและข้อสรุปทั่วไป, ทฤษฎีและโครงสร้าง ฯลฯ

ข. ความเข้าใจ (Understanding or comprehension) เป็นผลของการสื่อสารที่ผู้รับสารสามารถแปลความได้ ตีความได้ และขยายความด้วยคำพูดของตนได้ โดยมีความเข้าใจในเรื่องราวหรือเนื้อหาของสาร กล่าวคือ

- 1) การแปลความ เป็นการจับใจความของสารให้ถูกต้องกับสิ่งที่สื่อความหมายไป
- 2) การตีความ เป็นการอธิบายความหมาย หรือสรุปเรื่องราวของสาร โดยการจัดระเบียบขึ้นใหม่หรือรวบรวมเรียบเรียงขึ้นใหม่ โดยสาระจากสารคงเดิม เพื่อจุดมุ่งหมายให้เข้าใจในเรื่องราวต่างๆ มากยิ่งขึ้น
- 3) การขยายความ เป็นการขยายเนื้อหาของสารที่เหนือไปกว่าขอบเขตที่รู้อันเป็นการขยายจัดการอ้างอิงที่เกินเลขข้อมูลเพื่อเสริมความเข้าใจ

ค. การนำไปใช้ (Application)

เป็นการที่ผู้รับสารนำเนื้อหาสาระของสารอันเกิดขึ้นจากความรู้ความเข้าใจในวิธีการแนวคิด หลักการและทฤษฎี ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ หรือสถานการณ์ที่เป็นจริงได้

ง. การวิเคราะห์ (Analysis)

เป็นความสามารถของผู้รับสาร ในการแยกเนื้อหาของสารที่สับสนปนเปอออกได้อย่างมีความหมาย 3 ลักษณะ คือ วิเคราะห์ส่วนประกอบย่อย วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อย และวิเคราะห์หลักการเชิงจัดดำเนินงานได้

จ. การสังเคราะห์ (Synthesis)

เป็นความสามารถของผู้รับสารในการนำหน่วยต่างๆ หรือส่วนต่างๆ ของสารจัด รวบรวมหรือเรียบเรียงเข้าด้วยกันอย่างมีระบบ เป็นแบบแผนเพื่อให้ได้แนวทางใหม่อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้ แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ

1) การสังเคราะห์ข้อความ เป็นการผูกข้อความขึ้น โดยการพูดหรือเขียนของผู้รับสารภายหลังจากการรับสาร เพื่อที่จะสื่อสารความคิด ความรู้สึก หรือประสบการณ์ที่ได้ประมวลสังเคราะห์แล้วนั้น ไปยังผู้อื่นต่อไป

2) การสังเคราะห์แบบแผนงาน เป็นการเสนอแนวคิดการทำงานของผู้รับสาร ภายหลังจากการสื่อสาร เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของงานที่ได้รับมอบหมาย หรือที่คิดทำขึ้นเอง

3) การสังเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นความสามารถของผู้รับสารในการพัฒนา หรือจัดลำดับความสัมพันธ์ของสารขึ้นใหม่ เพื่อใช้เป็นเครื่องจำแนกหรืออธิบายข้อมูล หรือปรากฏการณ์บางอย่าง

ฉ. การประเมินค่า (Evaluation)

เป็นความสามารถของผู้รับสาร ในการตัดสินคุณค่าของสารตามเกณฑ์ภายใน หรือจากข้อมูลพื้นฐานที่มีอยู่ในตัวของผู้รับสารเองว่า สารนั้นมีคุณค่ามากน้อยเพียงใด ควรยอมรับ และควรนำไปปฏิบัติหรือไม่ และอาจประเมินค่าโดยการอ้างอิงกับเกณฑ์ภายนอก

4.3.2 ผลของการสื่อสารต่อบุคคลในด้านการเปลี่ยนแปลงจิตพิสัย

ผลของการสื่อสาร ที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม ภายในจิตใจ ลักษณะนิสัย คุณธรรม และค่านิยม อันเกี่ยวข้องกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง รวมเรียกว่า “ทัศนคติ” ทัศนคติเป็นกลุ่มของความเชื่อต่างๆ ที่เกี่ยวกับวัตถุ หรือสถานการณ์ ซึ่งรวมตัวกันอย่างถาวร มีผลโน้มน้าวให้บุคคลแสดงปฏิกิริยาได้ตอบในทางใดทางหนึ่ง ผลของการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติมี 5 ระดับ ดังนี้

ก. การยอมรับ (Receiving or Attending) เป็นความสามารถของผู้รับสารในการ ยอมรับรู้หรือสำนึกต่อเนื้อหาสาระของสารที่สื่อไปนั้น มีความรู้สึกเต็มใจที่จะรับรู้ด้วยความสนใจของตนเอง และสามารถควบคุมความสนใจให้จดจ่อต่อการสื่อสารที่เกิดขึ้นโดยตั้งใจ

ข. การตอบสนอง (Responding) เป็นความพร้อมของผู้รับสารที่มีการยินยอมที่จะตอบสนอง เต็มใจที่จะตอบสนอง และมีความพอใจที่จะตอบสนองต่อผลของการสื่อสาร

ค. การสร้างค่านิยม (Valuation) เป็นความรู้สึกที่ยอมรับในค่านิยม รู้สึกชื่นชอบหรือพอใจในค่านิยมและยึดมั่นในค่านิยม

ง. การจัดรูปแบบ (Organization) มีการเข้าถึงแนวคิดของคุณค่าในการสื่อสารที่เกิดขึ้นในตัวผู้รับสารหลังจากการสื่อสาร แล้วก่อรูปขึ้นมาในรูปแบบของตน

จ. การปฏิบัติเป็นนิสัย (Characterization) เมื่อความรู้สึกต่างๆ ได้ก่อรูปขึ้นมาในจิตใจจะหล่อหลอมสรุปรวมถึงกลุ่มค่านิยมและแสดงออกมาเป็นลักษณะนิสัยเฉพาะคนไป

4.3.3 ผลของการสื่อสารต่อบุคคลในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการปฏิบัติอันเป็นผลของการสื่อสาร สามารถพัฒนาทักษะและความชำนาญในตัวผู้รับสาร จำแนกได้เป็น 5 ระดับ คือ

- ก. การลอกเลียนแบบ (Imitation) ผู้รับสารจะพิจารณาเลือกตัวแบบหรือตัวอย่างที่ตนเองสนใจเพื่อจะปฏิบัติตาม
- ข. การลงมือทำตามแบบ (Manipulate) ที่คนได้เลือกแบบไว้แล้ว
- ค. การทำได้อย่างถูกต้อง (Precision) เป็นขั้นที่ผู้รับสารได้เลือกตัดสินใจว่าจะทำตามแบบที่พิจารณาเห็นว่าถูกต้อง โดยค่อยๆ ก่อรูปแบบเป็นทักษะและความชำนาญทีละน้อยๆ
- ง. การทำอย่างต่อเนื่อง (Articulation) เป็นขั้นที่ผู้รับสารกระทำไปแล้วเห็นว่าถูกต้อง จึงกระทำอย่างต่อเนื่องกันอย่างสม่ำเสมอ
- จ. การทำได้โดยเป็นธรรมชาติ (Naturalization) เป็นขั้นที่ผู้รับสารกระทำไปจนเกิดทักษะความชำนาญจนสามารถปฏิบัติเองโดยอัตโนมัติเป็นธรรมชาติโดยปกติ

จะเห็นได้ว่าการสื่อสารมีอิทธิพลต่อความรู้ของบุคคลทั้งในด้านพุทธิพิสัย เจตพิสัยและทักษะพิสัยในอันที่จะนำไปสู่การแสดงออกทางพฤติกรรมหรือการปฏิบัติที่เป็นลักษณะนิสัยเฉพาะคนซึ่งเป็นผลมาจากความแตกต่างของพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของแต่ละบุคคลว่ามีการเปิดรับข่าวสารในเรื่องใด เห็นความสำคัญและตระหนักในเนื้อหาข่าวสารนั้นอย่างไร มากน้อยเพียงไร ยอมรับข่าวสารนั้นหรือไม่ ถึงแม้ว่าการสื่อสารจะมีอิทธิพลในการโน้มน้าวจิตใจ หรือเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคลให้มีพฤติกรรมที่ดีได้ แต่ในสภาพปัจจุบัน การนำเสนอ ข่าวสารเป็นไปในด้านการตลาดที่หวังดึงดูดให้ผู้รับสาร สนใจในสิ่งที่สื่อมวลชนนำเสนอมากกว่าที่จะเผยแพร่ความรู้ในเนื้อหาสาระประโยชน์ อย่างเช่น ข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องเพศ เน้นในทางอารมณ์มากกว่าการให้ความรู้ที่ถูกต้องจึงมาสอดคล้องกับสภาพสังคม วัฒนธรรม จารีตประเพณี ทำให้วัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่ไวต่อการเปลี่ยนแปลงและยอมรับสิ่งต่างๆ ได้ง่ายลอกเลียนแบบพฤติกรรมต่างๆ จากสิ่งที่ตนเองได้รับรู้ เช่น การคบเพื่อนต่างเพศ การไปเที่ยวสถานเรีงรมย์ การดื่มสุรา สูบบุหรี่ตามแบบที่วัยรุ่นได้เห็นจากสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ นิตยสารและวารสาร ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้อาจนำไปสู่การหาประสบการณ์ทางเพศ ก่อนเวลาอันสมควรกับ ผู้หญิงบริการทางเพศ เพื่อนต่างเพศ คู่รักหรือแฟนอันนำไปสู่โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือโรคเอดส์ในที่สุด ดังนั้นถ้าวัยรุ่นเห็นความสำคัญในการเลือกเปิดรับและจดจำ ข่าวสารเกี่ยวกับจากสื่อบุคคลและสื่อมวลชนด้วยการวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณในข้อมูลข่าวสาร

ที่ได้รับคงจะทำให้วัยรุ่นเกิดการรับรู้ที่ถูกต้องนำไปสู่การปฏิบัติที่คิงามและไม่เกิดปัญหาพฤติกรรมทางเพศตามมา

5. แนวคิดเกี่ยวกับการได้รับความรู้เรื่องเพศจากผู้ปกครอง

5.1 ความหมายของเพศและเพศศึกษา

สุชาติ โสมประยูร (2530: 1) กล่าวว่า เพศ หมายถึง รูปที่แสดงให้รู้ว่าหญิงหรือชาย รวมทั้งความรู้สึกและความต้องการทางเพศหรือกามารมณ์

มยุรี ภูงามทอง (2533: 2) กล่าวว่า เพศศึกษา คือ กระบวนการศึกษาที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจถึงเรื่องราวทางเพศในด้านกลไกการทำงาน การเปลี่ยนแปลงความต้องการและผลสืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงและความต้องการเพศทั้งสองในทุกๆ ด้าน เช่น ทางด้านกายวิภาค สรีรวิทยา สุขภาพจิต เศรษฐกิจ ฯลฯ อันที่จะให้บุคคลได้นำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา(ม.ป.ป.: 24) กล่าวว่า เพศศึกษา คือ การศึกษาเกี่ยวกับหญิงหรือชาย ตั้งแต่เกิดจนมาสิ้นชีวิต จะเป็นโดยตรงหรือทางอ้อมก็ตาม อันจะส่งเสริมให้ผู้ศึกษารู้จักเพศเดียวกัน เพศตรงข้ามและมีชีวิตอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในครอบครัวในสังคมอย่างมีความสุขปราศจากปัญหาใดๆ

โดยสรุปเพศศึกษา หมายถึง กระบวนการศึกษาของบุคคลในเรื่องเกี่ยวกับความเป็นหญิงหรือชาย ตลอดจนการเรียนรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงและความต้องการทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมเพื่อให้บุคคลนั้นสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

5.2 ความสำคัญของเพศศึกษา

นงลักษณ์ เอ็มประดิษฐ์ และคณะ (2540: 3) กล่าวถึง ความสำคัญของเพศศึกษา ดังนี้ คือ

- 1) เข้าใจหรือสามารถแยกบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างเพศได้ถูกต้อง
- 2) เข้าใจความเปลี่ยนแปลงของร่างกาย จิตใจ แต่ละช่วงวัย หรือรู้พัฒนาการของบุคคลทั้งเพศหญิงและเพศชายในแต่ละช่วงวัย
- 3) รู้ว่าควรมีเพศสัมพันธ์เมื่อใดบ้างจึงจะไม่เป็นปัญหา

4) รู้ว่าควรเตรียมตัวอย่างไรบ้างหากจะมีคู่ครอง เช่น ความพร้อมทางวุฒิภาวะ อารมณ์ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม การปรับตัวในการใช้ชีวิตคู่ การเตรียมตัวในการวางแผนครอบครัว

5) รู้ว่าควรเตรียมตัวอย่างไรเมื่อมีคู่ครอง เช่น การมีเพศสัมพันธ์ที่เหมาะสม การปรับตัวเข้าหากัน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบภายในครอบครัวรวมทั้งการช่วยเหลือแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกัน การวางแผนครอบครัวและการวางแผนชีวิตคู่ร่วมกัน

6) หลบเลี่ยงปัญหาพฤติกรรมทางเพศที่ผิดปกติ เช่น รักร่วมเพศ กามวิถถาร หรือจิตเภทต่างๆ เป็นต้น

7) มีทัศนคติที่ถูกต้องในเรื่องเพศ รวมทั้งการใช้ชีวิตคู่ที่มีความสุข เช่น ไม่เข้าใจว่าเรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างคู่สามีภรรยาเป็นเรื่องสกปรก หยาดคาย หรือผิดศีลธรรม ไม่กีดกันเด็กๆ เรียนรู้เรื่องเพศศึกษา เพราะบางทีการปกปิดยิ่งจะทำให้เด็กคิดว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องลึกลับ ทำให้เด็กแสวงหาความรู้ด้วยตนเองหรือถามผู้อื่นที่ไม่มีความรู้เรื่องเพศศึกษา ก็จะยิ่งจะกลายเป็นปัญหาแก่เด็กเหล่านั้นมากขึ้นก็ได้

8) สร้างความสุขในครอบครัว

9) ลดปัญหาทางเพศและปัญหาสังคม

วันทนี วาสิกะสิน (2526: 6-8) กล่าวว่า การเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศมีความสำคัญดังนี้ คือ

1) มีความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและจิตใจเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นทั้งของตนเองและของเพศตรงข้าม

2) สามารถจัดการความกลัว ความสงสัย ความกังวลตลอดจนความรู้สึกลบเกี่ยวกับเพศลงได้ ทำให้มีพัฒนาการไปในทางที่เหมาะสมกับวัย

3) สามารถสร้างทัศนคติที่ดีในเรื่องเพศทั้งที่เกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น

4) ทำให้บุคคลรู้จักเคารพและยกย่องเพศตรงข้าม

5) ทำให้บุคคลสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

6) มีความเข้าใจถึงค่านิยมที่ดีมีศีลธรรมจรรยาในเรื่องเพศที่ดี

7) ทำให้มีความรู้เรื่องเพศไม่ตกเป็นเครื่องเล่นหรือเป็นเหยื่อของผู้อื่น

8) สามารถช่วยสร้างสรรค์สังคม เช่น ช่วยขจัดความเสียหายในเรื่องเพศ การข่มขืน การล่วงละเมิดหญิงเพื่อค้าประเวณี

9) ทำให้บุคคลมีวุฒิภาวะสมวัย

5.3 ประโยชน์ของการสอนเพศศึกษา (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา, ม.ป.ป.: 30)

การนำเรื่องเพศศึกษามาสอนเด็กอย่างถูกต้องมีระบบขั้นตอนย่อมยังประโยชน์ให้แก่เด็กครู และผู้ปกครอง ทั้งนี้เพราะ

- 1) เด็กได้รู้ธรรมชาติของชีวิตของคน ตั้งแต่เกิดจนถึงวัยสุดท้ายของชีวิต
- 2) เด็กได้รู้หลักจิตวิทยาซึ่งมีประโยชน์แก่การครองชีวิตและครองใจคนอื่น
- 3) รู้จักวิธีการเตรียมตัวเพื่อสร้างครอบครัวของตนขึ้นมาใหม่ เมื่อถึงวัยอันสมควร โดยรู้จักเลือกคู่ครองที่ถูกต้อง
- 4) รู้จักรับผิดชอบต่อครอบครัวและสร้างความสงบสุขในครอบครัว
- 5) เห็นคุณค่าอันงามแห่งเพศ
- 6) รู้หลักการเลี้ยงดูและดูแลตนเองให้สามารถเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต
- 7) ไม่สร้างปัญหาด้านเพศให้แก่ตนเองและสังคม

5.4 ลักษณะของความรู้เรื่องเพศ (สุชาติ โสภประยูร, 2530: 3-4; สุชาติ โสภประยูร และ วรณี โสภประยูร, 2531: 6)

- 1) ลักษณะความรู้เรื่องเพศทางด้านชีววิทยา ได้แก่ เรื่องที่เกี่ยวกับกายวิภาคและสรีรวิทยา เช่น อวัยวะในระบบสืบพันธุ์ของเพศชาย-หญิง พัฒนาการทางเพศด้านร่างกาย (bio-sexual development หรือ physiological sexual development) การมีหนวดเคราและขนรักแร้ เสียงแตก การฝันเปียก การมีประจำเดือน การปฏิสนธิ การตั้งครรภ์ การคลอดบุตร
- 2) ลักษณะความรู้เรื่องเพศทางด้านสุขวิทยา ได้แก่ เรื่องที่เกี่ยวกับสุขภาพหรือการระวังรักษาร่างกายให้ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บทางเพศ เช่น สุขปฏิบัติเกี่ยวกับอวัยวะเพศ ข้อควรปฏิบัติในขณะที่มีประจำเดือน การตรวจโลหิตก่อนแต่งงาน กามโรค ความผิดปกติของอวัยวะเพศ
- 3) ลักษณะความรู้เรื่องเพศทางด้านจิตวิทยา ได้แก่ เรื่องที่เกี่ยวกับจิตใจและอารมณ์ เช่น พัฒนาการทางเพศด้านจิตใจ (psycho-sexual development) การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจและอารมณ์เมื่อเข้าสู่วัยรุ่น แรงขับทางเพศ การระบายอารมณ์ทางเพศ ทักษะติดต่อเพศตรงข้าม ความต้องการหรือความรู้สึกทางเพศ ความผิดปกติทางด้านจิตใจอารมณ์
- 4) ลักษณะความรู้เรื่องเพศทางด้านสังคมวิทยา ได้แก่ เรื่องที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคม การปรับตัว ความประพฤติกฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคม เช่น พัฒนาการทางเพศด้านสังคม (socio-sexual development) ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ เพศสัมพันธ์ อิทธิพลของเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม การเลือกคู่ครอง การแต่งงาน การวางแผนครอบครัว ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ

5.5 บทบาทของสถาบันครอบครัวต่อความรู้เรื่องเพศศึกษา (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา, ม.ป.ป.: 30-31; นงลักษณ์ เอมประดิษฐ์ และ คณะ, 2540: 25-26)

บิดามารดาเป็นบุคคลแรกหรือเป็นแหล่งแรกในการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษากับเด็ก เพราะเป็นผู้ให้กำเนิดและใกล้ชิดมากที่สุด ต้องเลี้ยงดู อบรม สั่งสอนให้ความรัก ความอบอุ่น อันจะทำให้เด็กมีสุขภาพกาย-จิตดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความมั่นคงในเพศของตน การที่บิดามารดาเป็นผู้ให้ความรู้ในเรื่องเพศกับเด็กตั้งแต่วัยเด็กนั้นจะช่วยย้ำนึกความรับผิดชอบ เป็นการปลูกฝังค่านิยมที่ดีในเรื่องเพศให้คิดตัวและกลายเป็นสิ่งที่ซึมซาบจนรับมาเป็นส่วนหนึ่งของความนึกคิดและนิสัยที่ดีงาม เมื่อเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพก็จะไม่สร้างความเดือนร้อนให้กับสังคม สามารถเป็นคู่สมรสที่ดีและทำบทบาทหน้าที่เป็นบิดามารดาที่ดีต่อไปได้

การที่บิดามารดาไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ในเรื่องเพศให้กับเด็ก ได้มีสาเหตุ 2 ประการ คือ

- 1) บิดามารดาไม่มีความรู้ในเรื่องเพศอย่างพอเพียง ทั้งมีทัศนคติต่อเรื่องเพศที่ผิดๆ จึงไม่สามารถและไม่ต้องการที่จะให้เด็กได้รับความรู้ในเรื่องเพศ
- 2) บิดามารดามีความรู้ในเรื่องเพศแต่ไม่สามารถถ่ายทอดได้เพราะรู้สึกลำบากใจ ไม่รู้วิธีที่จะถ่ายทอดให้กับเด็ก

5.6 ความพร้อมและเทคนิคของบิดามารดาในการให้ความรู้เรื่องเพศ

- 1) มีความรู้ มีทัศนคติที่ดีในเรื่องเพศ มีความต้องการที่จะให้เด็กได้รับความรู้โดยมองเห็นประโยชน์ในเรื่องเพศและรู้ความมุ่งหมายของการที่จะอบรมสั่งสอนในเรื่องเพศ
- 2) รู้ถึงความเจริญเติบโตของเด็กแต่ละวัย โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางเพศตอนวัยรุ่น
- 3) รู้จักวิธีสอนและให้คำแนะนำโดยเปิดเผยและถือเป็นเรื่องธรรมดา
- 4) เมื่อเด็กถามปัญหาควรตอบทุกข้อที่เด็กสงสัย
- 5) พยายามให้เด็กยอมรับความจริงในเรื่องเพศของตน
- 6) มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อบุตร รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับมารดาด้วย โดยทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก
- 7) ส่งเสริมให้เด็กใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- 8) ฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบ

จากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นได้ว่า บิดามารดาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสอนและให้ความรู้เรื่องเพศเพราะในช่วงวัยเด็ก บิดามารดาจะเป็นบุคคลแรกที่ใกล้ชิดและเป็นแบบอย่างการแสดงบทบาททางเพศให้แก่เด็ก สัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว ความรัก ความอบอุ่นของบุคคลในครอบครัวจะเป็นปัจจัยส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้เรื่องเพศที่ดี ประกอบกับความตระหนักและ

เห็นความสำคัญในเรื่องเพศของบิดามารดาก็จะทำให้บิดามารดาให้ความสนใจในการดูแลเอาใจใส่ เสริมสร้างความรู้และปลูกฝังทัศนคติที่ดีในเรื่องเพศเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ ของตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

สำหรับงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้สรุปเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศที่บิดามารดาควรจะให้คำแนะนำ นำปรึกษา ดูแลวัยรุ่นในเรื่องต่างๆ ดังนี้

ก. ทางด้านชีววิทยา

การเปลี่ยนแปลงของร่างกาย (ฉวีวรรณ สุขพันธ์โพธาราม, 2527: 24-27; สุชาติ โสมประยูร และ วรณี โสมประยูร, 2531: 56; สุชา จันทน์เอม, 2540: 142)

- 1) มีประจำเดือนเป็นครั้งแรก โดยรังไข่เจริญเติบโตเต็มที่และสามารถผลิตไข่ออกมาได้ การที่ไข่สุกและไม่ได้รับการผสมจะถูกขับออกมาจากร่างกายในรูปของประจำเดือน
- 2) มีขนเกิดขึ้นตามร่างกายในที่ต่างๆ เช่น บริเวณรักแร้ ริมฝีปากและบริเวณอวัยวะเพศ
- 3) หน้าอกและสะโพกผายออกและขยายใหญ่ขึ้น เอวคอดเข้า โดยจะมีฮอร์โมนเพศขับออกมาจากต่อมไร้ท่อ ทำให้วัยรุ่นหญิงมีรูปร่างคล้ายผู้ใหญ่มากขึ้น โดยทรงอกจะขยายใหญ่มีขนาดใกล้เคียงกับผู้ใหญ่

การปฏิสนธิ (สุชาติ โสมประยูร และ วรณี โสมประยูร, 2531: 15)

การปฏิสนธิ (Fertilization) หมายถึง การเริ่มต้นชีวิตของมนุษย์โดยการที่อสุจิเพศชายเข้าไปผสมพันธุ์กับไข่ของเพศหญิง ตามปกติอสุจิตัวที่แข็งแรงที่สุดตัวเดียวเท่านั้นจะไปพบกับไข่ได้ก่อนและจะเจาะเปลือกของไข่เพื่อเข้าไปรวมตัวกับนิวเคลียสภายในไข่ หลังจากนั้นการที่ไข่ได้รับการผสมพันธุ์แล้ว (Fertilized ovum) ก็จะเคลื่อนตัวลงมาตามปีกมดลูก เมื่อมาถึงมดลูกแล้วไข่ก็จะเกาะติดและฝังตัวกับผนังหรือเยื่อภายในมดลูก

การตั้งครรภ์ (สุชาติ โสมประยูร และ วรณี โสมประยูร, 2531: 23, จันทน์วิภา ดิลกสัมพันธ์, 2543 : 50)

การตั้งครรภ์มีข้อสังเกตดังนี้

- 1) ประจำเดือนขาด
- 2) มีอาการแพ้ท้อง เช่น คลื่นไส้ อาเจียน เวียนศีรษะ อ่อนเพลีย เบื่ออาหาร โกรธง่าย หงุดหงิด
- 3) ปัสสาวะบ่อย
- 4) มีการเปลี่ยนแปลงที่เต้านมและหัวนม
- 5) การขยายของหน้าท้อง

- 6) มดลูกบีบตัวหรือบางครั้งรู้สึกว่หน้าท้องนูนเป็นก้อน
- 7) เต็กคีน

ข. ทางด้านสุขภาพ (สุชาติ โสมประยูร และ วรณิ โสมประยูร, 2531: 53-54; พิศมัย
เคนควบรพันธ์, 2538: 46-47)

ข้อควรปฏิบัติขณะมีประจำเดือน

- 1) จัดเตรียมผ้าอนามัยให้เพียงพอ เมื่อใช้ผ้าอนามัยแล้วควรห่อกระดาษให้เรียบร้อยและ
ทิ้งไปกับขยะ ไม่ควรทิ้งลงในโถส้วมเป็นอันตรายเพราะจะทำให้ท่อตัน
- 2) เปลี่ยนผ้าอนามัยบ่อยๆ ระหว่างมีประจำเดือนเพราะอาจจะเกิดความรำคาญถ้ามี
การเสียดสีผิวหนังบริเวณใกล้เคียง บางครั้งทำให้เสื้อผ้าเปื้อนโลหิตและถ้าใช้นานเกินควรอาจทำ
ให้มีกลิ่นเหม็นได้
- 3) กางเกงชั้นในชนิดยืคยอมช่วยป้องกันไม่ให้เปราะเปื้อนได้ดี แต่ในระยะสองสามวัน
แรกสำหรับหญิงบางคนโลหิตอาจไหลซึมออกมาจากจนล้นผ้าอนามัยได้ กางเกงถ้าทำด้วยไนลอน
จะสวมสบายและไม่รู้สึกอึดอัด ควรซักหากางเกงชั้นในไว้สองสามตัว เพราะจะได้ซักทำ
ความสะอาดได้ทุกวันเป็นประจำ
- 4) การรักษาความสะอาดในขณะที่มีประจำเดือน อาบน้ำได้ตามปกติแต่อย่าอาบน้ำที่
ค่อนข้างร้อนจะทำให้โลหิตออกมากและไม่ควรอาบน้ำที่ค่อนข้างเย็นจะทำให้โลหิตหยุดไหลได้
โลหิตอาจหยุดได้ชั่วขณะหนึ่งในระหว่างที่อาบน้ำ หลังอาบน้ำเสร็จควรเช็ดตัวให้แห้งก่อนที่โลหิต
จะเริ่มออกมาอีก ควรใช้แป้งทาบริเวณขาหนีบเพื่อป้องกันการเสียดสีและความรำคาญ
- 5) ขณะที่มมีประจำเดือนไม่ควรลงอาบน้ำในสระว่ายน้ำสาธารณะหรือสระน้ำที่จัดสร้างขึ้น
ไว้ตามสโมสรต่าง ๆ
- 6) ตอนแรกการมาของประจำเดือนมักจะทำให้รู้สึกอึดอัดหรือเจ็บปวดเพียงเล็กน้อย อาจ
แก้ไขได้ด้วยการออกกำลังกาย (ไม่ควรออกกำลังกายที่หนักและโหดโผนจนเกินไป) เพื่อช่วย
บรรเทาอาการปวดหรืออึดอัดลงได้ ถ้าปวดมาก ๆ ควรนั่งพักแล้วใช้กระเป๋าน้ำร้อนวางบริเวณท้อง
น้อย วิธีนี้จะช่วยบรรเทาอาการปวดลงได้และถ้ารับประทานยาแก้ปวดแอสไพริน 1-2 เม็ด พร้อม
กับดื่มน้ำอุ่นตามลงไปอาการปวดจะหายได้อย่างรวดเร็ว
- 7) รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ รับประทานผักสด ผลไม้และดื่มน้ำให้มากขึ้น ระวัง
อย่าให้ท้องผูกขณะมีประจำเดือนเพราะถ้าท้องผูกอาการปวดจะมากกว่าธรรมดา
- 8) ถ้ามีอาการปวดท้องอย่างรุนแรงหรือประจำเดือนมาไม่ปกติควรปรึกษาแพทย์

9) จดบันทึกระยะเวลาของการมีประจำเดือนไว้ที่ปฏิทินหรือสมุดพก เพื่อทราบระยะเวลาของการมีประจำเดือนในรอบเดือนต่อไปและทราบว่ามีการมีประจำเดือนสม่ำเสมอหรือไม่

10) พักผ่อนนอนหลับให้เต็มที่

11) ควรทำจิตใจให้ร่าเริงแจ่มใส ไม่ควรคิดกังวลในการมีประจำเดือนเพราะเป็นเรื่องปกติตามธรรมชาติของหญิงทุกคน

สุขปฏิบัติเกี่ยวกับอวัยวะเพศหญิงและข้อควรระวังรักษา

1) ทำความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์อย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะเวลาอาบน้ำควรใช้สบู่ฟอกชำระล้างบริเวณต่างๆ ของร่างกายให้สะอาด เช็ดให้แห้งแล้วใช้แป้งทาให้ทั่วบริเวณนั้นแต่เพียงเบาๆ

2) หลังจากการปัสสาวะหรืออุจจาระเสร็จทุกครั้งควรใช้น้ำยาล้างให้สะอาดและเช็ดให้แห้ง

3) ควรสวมเสื้อผ้า เสื้อชั้นใน กางเกงในที่สะอาดรัดกุม ไม่อับทึบ อับชื้น มีกลิ่นหรือรัดแน่นจนเกินไป

4) ไม่ควรใช้เสื้อผ้า ผ้าเช็ดตัว เสื้อคลุมร่วมปะปนกับคนอื่น

5) การใช้ส้วมทุกครั้งจะต้องคำนึงถึงความสะอาดและอนามัยอยู่เสมอ

6) ไม่ควรคลุกคลีกับบุคคลที่สงสัยว่าเป็นกามโรคหรือโรคผิวหนังเพราะจะมีโอกาสติดโรคทางเพศได้

7) ไม่ควรใช้ยากระตุ้นหรือยาปลูกประสาทต่ออวัยวะสืบพันธุ์ นอกจากจะได้รับคำแนะนำจากแพทย์

8) ไม่ควรเชื่อคำโฆษณาชวนเชื่อในสิ่งๆ ที่เกี่ยวกับการใช้ยาบำรุง เพื่อเสริมแต่งอวัยวะสืบพันธุ์บางส่วนให้เปล่งปลั่ง สวยงามเพราะจะทำให้เกิดอันตรายได้

9) ระวังอย่าให้อวัยวะสืบพันธุ์ถูกกระทบกระแทกแรงๆ เพราะจะทำให้เกิดการอักเสบและเป็นอันตรายได้

10) ไม่ร่วมประเวณีกับบุคคลที่สงสัยว่าเป็นกามโรคหรือโรคเอดส์

11) หาทางระบายอารมณ์ทางเพศที่เหมาะสม เช่น การออกกำลังกายให้เหนื่อยซึ่งจะมีผลดีต่อการเจริญเติบโตของร่างกายอีกด้วย

12) หากสงสัยว่าตนเองจะติดเชื้อมโรคหรือโรคผิวหนังอื่น ๆ หรือมีความผิดปกติใด ๆ เกี่ยวกับอวัยวะสืบพันธุ์ให้รีบปรึกษาผู้ใหญ่หรือปรึกษาแพทย์

ค. ทางด้านจิตวิทยา (สุชาติ โสภประยูร และ วรณี โสภประยูร, 2531: 50, 57, 67)

การระบายอารมณ์ทางเพศและความรู้สึกทางเพศ

เด็กวัยรุ่นเพศหญิงมีอวัยวะเพศเจริญเติบโตพร้อมที่จะทำการสืบพันธุ์ได้และเริ่มมีความรู้สึกหรือมีอารมณ์ทางเพศเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ สิ่งหนึ่งที่มีเกิดขึ้นกับเด็กวัยรุ่นโดยทั่วไปก็คือการใช้มือลูบคลำหรือสัมผัสอวัยวะสืบพันธุ์ของตนเองเพื่อให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจ เมื่อทำบ่อยขึ้นก็จะบานปลายกลายเป็นการบำบัดหรือการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองโดยไม่ได้ตั้งใจ การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองนั้น ถ้าวัยรุ่นจะปฏิบัติไม่นับว่าเป็นสิ่งที่เสียหายแต่อย่างใด เพราะทางการแพทย์ถือว่าการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง เป็นการระบายความตึงเครียดทางกามารมณ์วิธีหนึ่ง ซึ่งถ้าหากวัยรุ่นปฏิบัติได้ถูกวิธีและไม่กระทำบ่อยจนเกินไปจะไม่ก่อให้เกิดผลเสียทั้งต่อร่างกายและจิตใจแต่อย่างใด

ความพึงพอใจในเพศตรงข้ามเป็นความรู้สึกหรืออารมณ์ทางเพศที่สำคัญมากสำหรับวัยรุ่น เพราะเป็นประสบการณ์แปลกใหม่ของชีวิต วัยรุ่นจะพยายามคบหาสมาคมกับเพื่อนต่างเพศให้มากขึ้นเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ตนเองได้เลือกสรรหาเพื่อนตามอุดมคติหรือตามทัศนคติของตนเอง

ง. ด้านสังคมวิทยา (สุชาติ โสภประยูร และ วรณี โสภประยูร, 2531: 72-74)

การคบเพื่อนต่างเพศ

การมีเพื่อนต่างเพศในวัยรุ่นเป็นเรื่องธรรมชาติที่เกิดขึ้นในช่วงวัยนี้ บิดามารดาควรให้การอบรมดูแลอย่างใกล้ชิดให้อยู่ในกรอบของความถูกต้องดีงามต้องเริ่มสอนและสอดแทรกให้วัยรุ่นรับรู้ไปทีละน้อยค่อยเป็นค่อยไปโดยพยายามให้โอกาสวัยรุ่นได้ปรับตัวด้วย

1) การพบกันควรจะอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่ ถ้าจะไปเที่ยวควรจะไปกันเป็นหมู่คณะ ซึ่งถ้ามีผู้ใหญ่ไปด้วยจะยิ่งดี การปล่อยให้วัยรุ่นไปกันสองต่อสองไม่สมควรเพราะเป็นการเสี่ยงต่อการเสียเนื้อเสียตัวมากเกินไป

2) บิดามารดาควรเอาใจใส่ดูแล แสดงความเห็นอกเห็นใจและให้กำลังใจลูกไม่ควรใจร้อนหรือใช้อารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้องในกรณีที่มีการคบเพื่อนต่างเพศในวัยรุ่นมีปัญหา เช่น ความสัมพันธ์ไม่อยู่ในขอบเขต มีมารยาทหรือความประพฤติทางเพศไม่เหมาะสม มีการนัดพบปะสังสรรค์กันบ่อยเกินไปจนเสียการเรียนและบางคู่อาจจะถือเป็นเรื่องจริงจังแบบคู่รัก

3) ไม่ควรถูกเนื้อต้องตัวกันเพราะจะเป็นการทำให้ฝ่ายหญิงเสียเปรียบและไปสู่ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ

4) ไม่ควรเดินจับมือถือแขนกันไปตามท้องถนนหรือเล้าโลม จูบกอดพรอครักกันตามสวนสาธารณะโดยไม่คำนึงถึงค่านิยมหรือขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย

6. แนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของสถาบัน

6.1 สภาพของนักศึกษาพยาบาลของรัฐในกรุงเทพมหานคร

วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญในการให้การดูแลรักษา ป้องกัน ฟื้นฟูสุขภาพ และส่งเสริมสุขภาพ และเป็นอาชีพที่สังคมมีความต้องการสูง สำหรับในกรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางความเจริญทางด้านวัตถุและเทคโนโลยี ที่ประชาชนเกือบทุกภูมิภาคต่างหลั่งไหลเข้ามา เพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากความเจริญเหล่านั้น จากการที่กรุงเทพมหานครมีประชากรอยู่มาก ประกอบกับมลภาวะแวดล้อมเป็นพิษจากการเจริญเติบโตของแหล่งโรงงานอุตสาหกรรม จึงก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพจากภาวะแวดล้อมดังกล่าวเพิ่มมากขึ้นกว่าในชนบท ดังนั้น รัฐบาลจึงมีการจัดตั้งสถาบันการศึกษาพยาบาลในกรุงเทพมหานคร เปิดสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตเพื่อผลิตพยาบาลออกมามีผู้สังคมภายนอกให้มากขึ้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

การศึกษาพยาบาลเป็นการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา และนักศึกษาพยาบาลเป็นผู้ที่อยู่ในวัยรุ่นตอนปลายและวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่ยังให้ความสนใจกับพฤติกรรมทางเพศอยู่ การศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการปรับตัวในด้านการเรียนและการปรับตัวในบทบาททางเพศและพฤติกรรมทางเพศ นักศึกษาพยาบาลที่ศึกษาในสถาบันการศึกษาพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร ต้องมีความกระตือรือร้น ขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีชีวิตความเป็นอยู่ที่เร่งรีบ เพราะเวลาเป็นสิ่งมีค่า การทำกิจกรรมต่างๆ ต้องแข่งขันกับเวลา ต้องเผชิญกับสังคมที่มีแต่ความวุ่นวายทั้งผู้คนและการจราจร ซึ่งอาจส่งผลต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตได้ รวมทั้งปัญหาสุขภาพที่กำลังเป็นปัญหาที่ทุกหน่วยงานตระหนักถึงความสำคัญและให้การรณรงค์ในเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ ซึ่งนักศึกษาพยาบาลเป็นผู้หนึ่งที่ต้องทำบทบาทพยาบาลวิชาชีพด้วย นอกเหนือจากการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ บทบาทหนึ่งที่นักศึกษาพยาบาลน่าจะปฏิบัติเป็นประจำ ได้แก่ การให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้มารับบริการ ซึ่งพฤติกรรมทางเพศที่ประชาชนปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันอาจยังไม่ถูกต้อง ดังนั้น ถ้านักศึกษาพยาบาลมีการรับรู้พฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัยที่ถูกต้อง จะสามารถนำมาเป็นแนวทางในการเป็นผู้คอยให้คำแนะนำปรึกษา เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่ปลอดภัย รวมทั้งการป้องกันเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ให้กับผู้มารับบริการได้

6.2 ความหมายของสภาพแวดล้อมของสถาบัน

อัจฉราวรรณ นารถพจนานนท์ (2537: 5) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย หมายถึง คุณลักษณะต่างๆ ในมหาวิทยาลัยที่สามารถรับรู้ได้ ได้แก่ บุคคล สิ่งของ วัตถุ สภาพการณ์ ทั้งที่เป็นรูปธรรม แนวความคิด ความรู้สึก บรรยากาศ และลักษณะของบริเวณอาคารสถานที่ ตลอดจนสิ่งต่างๆ ทัวไป ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

สำเนาวิ ขจรศิลป์ (2538 : 70) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษา หมายถึง สิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต และสภาพการณ์ต่างๆ ที่บุคคลสร้างขึ้น

นฤมล เกื่อนมา (2539: 32) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมในวิทยาลัย หมายถึง สภาพการณ์ และลักษณะต่างๆ ภายในวิทยาลัยที่นักศึกษารับรู้ได้ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และการพัฒนาการทุกด้านของนักศึกษา

รัชชนก กลิ่นชาติ (2541: 27) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมของวิทยาลัย หมายถึง ลักษณะของสิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิตและสถานการณ์ต่างๆ ในวิทยาลัย ซึ่งมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่และพัฒนาการของนักศึกษา

สรภัทรณ์ พลอินทร์ (2542: 44) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมในสถาบัน หมายถึง ลักษณะของสิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิตและสภาพการณ์ต่างๆ ในวิทยาลัย ตามการรับรู้ของนักศึกษา ซึ่งมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพและพฤติกรรมของนักศึกษา

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมของสถาบัน หมายถึง ลักษณะต่างๆ ของสิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิตและสภาพการณ์ต่างๆ ภายในวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อนักศึกษาทั้งด้านพฤติกรรม พัฒนาการ การเรียนรู้และการดำเนินชีวิตที่นักศึกษาสามารถรับรู้ได้

6.3 ประเภทของสภาพแวดล้อมของสถาบัน

สมจิตต์ สุพรรณทัศน (2533: 144) แบ่งสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1) สิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพ ได้แก่ ห้องเรียน โต๊ะเรียน แสงสว่างในห้องเรียน ห้องสมุด สถานที่นั่งพักผ่อน ต้นไม้ พื้นสนาม อาหาร น้ำดื่ม ห้องส้วม เป็นต้น

2) สิ่งแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับครู ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่างๆ

สำเนาวิ ขจรศิลป์ (2538: 70) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษานั้นประกอบด้วย

- 1) สิ่งมีชีวิต คือ พืช สัตว์ และมนุษย์
- 2) สิ่งไม่มีชีวิต เช่น อาคาร สถานที่ เครื่องมือ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ตลอดจนขนาดและสถานที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษา
- 3) สภาพการณ์ต่างๆ ที่บุคคลสร้างขึ้น เช่น กฎ ระเบียบ นโยบาย สภาพสังคมและวัฒนธรรม

6.4 ลักษณะสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนานักศึกษา (ตำเนาวิ ขจรศิลป์, 2538: 78-84)

1) ความหลากหลายกับความเป็นลักษณะเดียวกัน (Heterogeneity / Homogeneity)

สภาพแวดล้อมที่มีความหลากหลาย (Heterogeneity) หมายถึง สภาพแวดล้อมซึ่งประกอบด้วยสภาพแวดล้อมย่อยๆ ที่มีความแตกต่างกันมาก เช่น มหาวิทยาลัยที่ประกอบด้วยคณะต่างๆ ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งลักษณะเนื้อหาของวิชา วิธีการเรียนการสอน ตลอดจนความสนใจของอาจารย์และนักศึกษา เป็นต้น

สภาพแวดล้อมที่มีความเป็นลักษณะเดียวกัน (Homogeneity) หมายถึง สภาพแวดล้อมที่ประกอบด้วยสภาพแวดล้อมย่อยที่มีความแตกต่างกันน้อยมาก เช่น สถาบันอุดมศึกษาเฉพาะด้าน ได้แก่ วิทยาลัยพลศึกษา วิทยาลัยพยาบาลและวิทยาลัยนาฏศิลป์ เป็นต้น

ในสภาพแวดล้อมที่มีความเป็นลักษณะเดียวกัน นักศึกษาจะพยายามเลือกอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมนั้น และพยายามปรับตนเองให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมนั้นด้วย เมื่อนักศึกษามีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมแล้วก็จะพยายามรักษาพฤติกรรมและความเชื่อของตนเอง โดยทั่วไปนักศึกษาก็มีความพึงพอใจกับสภาพแวดล้อมที่มีความหลากหลาย เพราะนักศึกษาสามารถแสวงหาสภาพแวดล้อมย่อย (คณะวิชาหรือสาขาวิชา) ที่มีความสอดคล้องกับตนเองและมีโอกาสแสวงหาเพื่อนฝูงที่มีความคล้ายคลึงกับตนเองได้มาก

2) ความสมดุลระหว่างการสนับสนุนกับการท้าทาย (Support / Challenge Balance)

การสนับสนุน (Support) หมายถึง ความสัมพันธ์หรือประสบการณ์ที่ช่วยบรรเทาความตึงเครียดหรือการเสริมสร้างประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม นักศึกษาอาจได้รับการสนับสนุนจากการอยู่อาศัยกับบุคคลที่มีค่านิยมและลักษณะการดำรงชีวิตคล้ายคลึงกันมาก การเรียนวิชาที่มีระดับความยาก-ง่ายที่สอดคล้องกับระดับความสามารถของผู้เรียนและเป็นวิชาที่ผู้เรียนมีความชอบความสนใจก็ถือว่าการสนับสนุนอย่างหนึ่ง

การท้าทาย (Challenge) หมายถึง สภาพการณ์ที่ก่อให้เกิดความตึงเครียด ความยุ่งยาก สลับซับซ้อน ความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

เมื่อการสนับสนุนร่วมกับการทำท่ายในสภาพที่เหมาะสมย่อมส่งเสริมการพัฒนาของนักศึกษา ดังนั้นการทำท่ายที่มีความเหมาะสมจะช่วยในการพัฒนานักศึกษา สภาพแวดล้อมที่การทำท่ายมากเกินไป อาจทำให้เกิดความไม่พึงพอใจเกิดความเครียด เกิดความยากลำบากในการศึกษาเล่าเรียน เกิดความเจ็บป่วย หรืออาจต้องออกจากสถานศึกษา

3) การสนับสนุนจากสังคม (Social Support)

การสนับสนุนจากสังคมนั้นรวมถึงมิตรภาพ ความผูกพัน การรวมตัวของบุคคล ตลอดจนแหล่งทรัพยากรในสังคมที่สามารถให้การสนับสนุนแก่บุคคล

4) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment)

สภาพแวดล้อมทางกายภาพในสถานอุดมศึกษา หมายถึง อาคารสถานที่และสิ่งก่อสร้างทั้งหมด สิ่งก่อสร้างที่มีอิทธิพลต่อนักศึกษามากที่สุดได้แก่ หอพักนักศึกษา เพราะเป็นที่พักอาศัย ซึ่งนักศึกษาต้องใช้เวลาอยู่ในหอพักมากกว่าอาคารอื่นๆ การปรับสภาพแวดล้อมภายในหอพัก ซึ่งรวมถึงการจัดภายในห้องพักให้เป็นสัดส่วนของแต่ละบุคคล การตกแต่งภายในหอพักให้มีชีวิตชีวา การปรับปรุงระบบการจัดนักศึกษาเข้าพักอาศัยในห้องเดียวกัน เพื่อให้นักศึกษาเกิดทั้งความรู้สึที่ได้พักอยู่ในที่ที่เป็นส่วนตัวและมีเพื่อนอยู่ด้วยเป็นกลุ่มๆ ตลอดจนการจัดกิจกรรมต่างๆ ภายใน หอพัก เพื่อให้นักศึกษาเกิดความคุ้นเคยสนิทสนม เกิดความสามัคคี

6.5 สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการรับรู้พฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัย

จากการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา เอกสาร และบททวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไม่มีรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการรับรู้พฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัย แต่มีการกล่าวถึงการจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศทางเพศศึกษาภายในโรงเรียน (สุชาติ โสมประยูร, 2530: 28-29; ระวีวรรณ แสงฉาย, 2538: 81) ได้แก่

- 1) ทำเลที่ตั้งโรงเรียน ควรอยู่ห่างไกลจากสถานเริงรมย์และแหล่งอบายมุข
- 2) การเลี้ยงสัตว์ เช่น นก ไก่ กระจ่าง เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจธรรมชาติของการสืบพันธุ์ได้ดี
- 3) มุมสันทนนาการ ไม้ดอก ไม้ประดับ สระว่ายน้ำ การพักผ่อนหย่อนใจ เล่นกีฬาและออกกำลังกายสามารถระบายอารมณ์เครียดและเป็นทางออกที่ดีสำหรับเรื่องเพศ
- 4) ห้องน้ำห้องส้วม ควรแยกกันให้เป็นสัดส่วนและเหมาะสมเฉพาะเพศ รวมทั้งคอยดูแลให้ใช้อย่างเป็นระบบ

5) การจัดโรงเรียนและห้องเรียน การจัดแบบสหศึกษาจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ทางเพศศึกษาได้มาก

6) จัดที่เยี่ยมญาติให้เปิดโล่งและอยู่ใกล้ทางออกมากที่สุด

7) ห้องสมุด ควรมีหนังสือประเภทที่ส่งเสริมความรู้รอบตัว เช่น หนังสือเกี่ยวกับเรื่องชีวิตและครอบครัว

ดังนั้นในการศึกษาคั้งนี้ สภาพแวดล้อมที่น่าจะมีความสัมพันธ์กับการรับรู้พฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัยของนักศึกษาพยาบาล แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) สภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพ เช่น อาคาร สถานที่ หอพัก ห้องสมุด ที่ตั้งดีของสถาบัน สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น

2) สภาพแวดล้อมทางจิตสังคม เช่น กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาพยาบาล ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับอาจารย์ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับนักศึกษาพยาบาล

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้พฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัยของนักศึกษาพยาบาลทั้งในประเทศและต่างประเทศพบว่ายังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้พฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัยของนักศึกษาพยาบาล ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เสนองานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร การได้ความรู้เรื่องเพศจากผู้ปกครองและสภาพแวดล้อมของสถาบัน มีรายละเอียดคั้งนี้ คือ

7.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศ

วิชาญ รุ่งอุทัย (2533) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นในเรื่องพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น ประชากร คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในวิทยาลัยพณิชยการ สังกัดกรมอาชีวศึกษาและมีสถานศึกษาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 358 คน พบว่า เพศ ความรู้เรื่องเพศศึกษา การรับข่าวสารในเรื่องเพศและการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นในเรื่องพฤติกรรมทางเพศของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประภาพร โอภาสสวัสดิ์ (2538) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศ ของนักเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับอาชีวศึกษา ที่กำลังศึกษา อยู่ในชั้นปีที่ 1 - 3 จากโรงเรียนของรัฐบาลและเอกชน จำนวน 600 คน พบว่า อายุ เพศ ค่าใช้จ่ายประจำเดือน สภาพสมรสของบิดามารดา การมีคูรัก การไปเที่ยวสถานเริงรมย์ การอ่าน หนังสือแทรกเร้าอารมณ์ทางเพศและการดูภาพยนตร์แทรกเร้าอารมณ์ทางเพศ มีความสัมพันธ์อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติกับค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางเพศ

จรรยา ดวงแก้ว (2539) ศึกษาความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยม ศึกษา ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้น ม.4-ม.6 จำนวน 400 คน พบว่า โดยส่วนรวมความรู้เรื่องเพศ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในระดับปานกลาง พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ (ได้แก่ การดื่มสุรา การเที่ยวสถานเริงรมย์ การอ่านหนังสือกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ การดูภาพยนตร์กระตุ้น อารมณ์ทางเพศ การจับมือถือแขนและการกอดจูบ) มีความสัมพันธ์กับเพศ อายุ ระดับชั้น และ ค่าใช้จ่ายประจำเดือนที่ได้รับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จันทร์แรม ทองศิริ (2539) ได้ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นในอำเภอ เมือง จังหวัดน่าน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 และนักเรียนอาชีวศึกษา ชั้นปวช. 1-3 จำนวน 500 คน พบว่า การเกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศอาจเกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ สำคัญ 3 ประการ คือ ด้านปัจจัยนำ พบว่า ประมาณร้อยละ 28 กลุ่มตัวอย่างยังมีความเข้าใจไม่ ถูกต้องเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย ส่วนปัจจัยสนับสนุน พบว่า เพื่อนมีอิทธิพลในการ ชักนำให้กลุ่มตัวอย่างมีเพศสัมพันธ์ร้อยละ 95 ภายหลังการดื่มสุรากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 65 จะมี เพศสัมพันธ์โดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย วิธีทัศนเป็นสื่อที่มีส่วนกระตุ้นให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกลง ทางเพศร้อยละ 67.6 และปัจจัยเอื้ออำนวย พบว่า ร้อยละ 61.3 ของกลุ่มตัวอย่างเคยเข้าไปเที่ยวใน สถานเริงรมย์หรือสถานบริการทางเพศ

จุฬารัตน์ หัวหาญ (2539) ศึกษาพฤติกรรมทางเพศและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ ต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่นชายในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดสุรินทร์ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 4-6 โรงเรียนสุรวิทยาคาร จำนวน 150 คน และนักศึกษา ชาย ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1-3 จำนวน 284 คน รวม 434 คน พบว่า ปัจจัยด้านอายุ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา รายได้ที่ได้รับ ทักษะการดื่มสุรา การสูบบุหรี่ ที่พักในปัจจุบัน การไป

เที่ยวคลับ บาร์ หรือสถานเริงรมย์อื่น การไปเที่ยวสถานอาบ อบ นวด การมีเพื่อนสนิทที่เคยมีเพศสัมพันธ์กับคนรัก และ/หรือกับหญิงบริการทางเพศ มีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่นชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปวีณา สายสูง (2541) ได้ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษาในจังหวัดน่าน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคน่านและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตน่าน จำนวนทั้งสิ้น 314 คน พบว่า แหล่งบันเทิงเริงรมย์ สิ่งพิมพ์และสื่อกระตุ้นทางเพศ โดยเฉพาะสื่อวิดิทัศน์ที่กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 60.7 ยอมรับว่าเป็นสื่อที่กระตุ้นอารมณ์ความรู้สึกทางเพศได้มากที่สุด

รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ และ พรนภา หอมสินธุ์ (2541) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของนิสิตนักศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2535 – 2538 จำนวน 255 คน พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ เพศ ประสบการณ์เรียนรู้เรื่องเพศ เจตคติเกี่ยวกับเรื่องเพศและการยอมรับในคำสั่งสอนเกี่ยวกับเรื่องเพศ กล่าวคือ

- 1) นักศึกษาชายมีพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงมากกว่านักศึกษาหญิง
- 2) นักศึกษาที่มีประสบการณ์เรียนรู้เรื่องเพศมากจะมีพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงมาก
- 3) นักศึกษาที่มีเจตคติเกี่ยวกับเรื่องเพศเหมาะสม จะมีพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงน้อยลง
- 4) นักศึกษาที่มีการยอมรับในคำสั่งสอนเกี่ยวกับเรื่องเพศมากจะมีพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงน้อยลง

กาญจนา ปฎิยุทธ (2541) ศึกษาค่านิยมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศและอำนาจแห่งตนในการควบคุมทางสุขภาพที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชายโรงเรียน อาชีวศึกษา จำนวน 163 คน พบว่า ค่านิยมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศที่เป็นเสรีนิยมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Rwenge (2000) ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นในเมืองบาเมนคา รัฐคาเมอรูน กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในเมืองบาเมนคา รัฐคาเมอรูน จำนวน 671 คน พบว่าการเพิ่มความตระหนักและความรู้ในเรื่องการติดต่อและการป้องกันโรคเอดส์ไม่ได้ทำให้พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นในคาเมอรูนลดลง เพศชายมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกอายุเฉลี่ย 15.6 ปี หญิงมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกอายุเฉลี่ย 15.8 ปี เหตุผลหลักของการมีเพศสัมพันธ์ คือ ความอยากรู้ อยากเห็นในชายคิดเป็น 53% และ 42% ในหญิง การหาประสบการณ์ทางเพศครั้งแรกเกิดจากความไม่ตั้งใจในผู้หญิงคิดเป็น 37% และ 30% ในเพศชาย

ปัจจัยสำคัญของการมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุยังน้อย (ก่อนอายุ 16 ปี) เกิดจากธรรมชาติของแรงขับทางเพศ ความเอาใจใส่ของโรงเรียน การให้การศึกษาในระดับประถม มัธยม ส่วนประกอบของครอบครัวและมาตรฐานความเป็นอยู่ของครอบครัวเป็นปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

ครอบครัวที่ขาดความอบอุ่นจะทำให้มีกิจกรรมทางเพศเกิดขึ้นเฉลี่ย 1.4 ครั้งและมีเพศสัมพันธ์ก่อนเวลาเฉลี่ย 1.3 ครั้งเมื่อเปรียบเทียบกับครอบครัวที่มีความอบอุ่น ส่วนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับพ่อหรือแม่คนเดียวจะมีกิจกรรมทางเพศเฉลี่ย 1.6 ครั้ง มีเพศสัมพันธ์ก่อนเวลาเฉลี่ย 1.7 ครั้ง มีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนหลายคนเฉลี่ย 2.8 ครั้งและไม่ใช้ถุงยางอนามัยเฉลี่ย 1.1 ครั้งเมื่อเปรียบเทียบกับวัยรุ่นที่อาศัยอยู่ทั้งกับพ่อและแม่ การอาศัยอยู่กับปู่ ย่า ตา ยายจะช่วยป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้มากกว่าการอยู่กับพี่น้อง การอยู่ตามลำพังหรืออยู่กับบุคคลอื่นๆ จะเป็นการเพิ่มพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศมากกว่า

7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร

กมลณีภู่ พลวัน (2535) ศึกษาการเปิดรับสื่อมวลชนและการสื่อสารระหว่างบุคคลเกี่ยวกับความรู้เรื่องโรคเอดส์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสถาบันการศึกษาของรัฐ เขตอำเภอเมือง เชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนสายสามัญจำนวน 166 คน และนักเรียนสายอาชีพจำนวน 243 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน พบว่า

- 1) นักเรียนในสถานศึกษาสายสามัญมีความรู้เรื่องโรคเอดส์มากกว่านักเรียนในสถานศึกษาสายอาชีพ
- 2) นักเรียนในสถานศึกษาสายอาชีพมีการเปิดรับสื่อมวลชนเกี่ยวกับความรู้เรื่องโรคเอดส์มากกว่านักเรียนในสถานศึกษาสายสามัญ
- 3) นักเรียนในสถานศึกษาสายอาชีพมีการสื่อสารระหว่างบุคคลเกี่ยวกับความรู้เรื่องโรคเอดส์มากกว่านักเรียนในสถานศึกษาสายสามัญ

จริญญา นิลแพทย์ (2541) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารด้านเนื้อหาบันเทิงและบุคคลในวงการบันเทิงที่มีต่อทัศนคติในเรื่องความรักและเพศสัมพันธ์ของเด็กวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยรุ่นอายุ 12-20 ปี ในบริเวณสยามสแควร์และตลาดนัดจตุจักร รวมเป็น 401 คน พบว่า ความแตกต่างระหว่างเพศ ความแตกต่างของระดับการศึกษา การเปิดรับเนื้อหาบันเทิงจากสื่อโทรทัศน์และการเปิดรับข่าวสารบุคคลในวงการบันเทิงจากสื่อวิทยุ/ หนังสือพิมพ์มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของเด็กวัยรุ่นในเรื่องความรักและเพศสัมพันธ์

7.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการได้รับความรู้เรื่องเพศจากผู้ปกครอง

ศุภาศิริ การิกัญจน์ (2541) ศึกษาบทบาทของพ่อแม่ในการสอนเพศศึกษาแก่ลูกสาววัยรุ่น ในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นพ่อแม่ของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสหศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 630 คน เป็นพ่อ 271 คนและแม่ 359 คน พบว่า กลุ่มพ่อแม่มีบทบาทในการสอนเพศศึกษาแก่ลูกสาวในระดับปานกลางและการเคยได้รับความรู้ด้านเพศศึกษาจากแม่ของตนเองและอายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทพ่อ ส่วนกลุ่มแม่มีบทบาทในการสอนเพศศึกษาแก่ลูกสาวในระดับปานกลางและตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทแม่ได้แก่ ความรู้ด้านเพศศึกษาและการเคยได้รับความรู้ด้านเพศศึกษาจากแม่ของตน

จากการศึกษาและวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ชั้นปีที่ศึกษา อายุ ค่าใช้จ่ายประจำเดือนที่ได้รับ การพักอาศัย พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร การได้รับความรู้เรื่องเพศจากผู้ปกครอง และสภาพแวดล้อมของสถาบัน เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศในวัยรุ่น นักศึกษาพยาบาลเป็นวัยรุ่นกลุ่มหนึ่งและเป็นนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมตลอดจนต้องมีการปรับตัวและปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองในการดำรงชีวิตอยู่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นสังคมที่มีความเจริญทั้งทางด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยีและทางการศึกษาประกอบกับสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อความประพฤติ ปฏิบัติ ดังนั้น ปัจจัยดังกล่าวน่าจะมีอิทธิพลต่อการรับรู้พฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัยของนักศึกษาพยาบาลในสถาบันการศึกษาพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานครเช่นกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

